

§ 3 og ændringsforslag nr. 14 uden for betænkningen af miljø- og energiministeren vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Anden behandling af lovforslag nr. L 145: Forslag til lov om ændring af lov om planlægning. (Overførelse af landzonemyndigheden til kommunalbestyrelsen).

Af Aage Brusgaard (FP), Hans Christian Schmidt (V) og Niels J. Langkilde (KF) m.fl. (Fremsat 9/1 96. Første behandling 24/1 96. Betænkning 15/5 96).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1 og 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Forespørgsel nr. F 47:

Forespørgsel til miljø- og energiministeren: »Hvad vil ministeren gøre for at bringe »Forslag til landsplanredegørelse« i overensstemmelse med den af Folketinget gentagne gange udtrykte vilje til at styrke landdistrikterne?»

Af Hans Christian Schmidt (V), Hanne Severinsen (V), Niels J. Langkilde (KF), Lene Espersen (KF), Aage Brusgaard (FP), Niels Højland (FP), Ole Donner (DF) og Poul Nødgaard (DF). (Forespørgslen anmeldt 29/3 96. Fremme af forespørgslen vedtaget 11/4 96).

Begrundelse

Hans Christian Schmidt (V):

Når en regering fremsætter et forslag, f.eks. som her til en landsplanredegørelse, må man formode, at den gør det efter grundige overvejelser om, hvad redegørelsen skal indeholde. Man må også formode, at indholdet er i overensstemmelse med regeringens politik, og at redegørelsen indeholder mål, som regeringen vil forfølge og forsøge at få gennemført. Det må også gælde for dette forslag til landsplanredegørelse.

Selv om det er helt naturligt at lægge forslaget frem til en høring, skal ministeren alligevel have ros for at have gjort det. Man kan heller ikke klandre ministeren for ikke at have ført regeringens synspunkter frem, men det er samtidig problemet, for forslaget har mange mangler. Lad mig nævne et par stykker, der er hentet direkte fra høringssvarene.

De fynske kommuners sammenslutning »Det Skæve Danmark« skriver:

»Planen, som den nu ligger, opleves som udtryk for centralisme. Det anses for vigtigt, at den decentrale udvikling, som Danmark har undergået de sidste 20 år, fastholdes og udbygges«.

Viborg Amt skriver:

»På det konkrete og regionale niveau forekommer forslaget desværre fattigt på visioner.«
Helsingør Kommune skriver:

»Den politiske udmelding signalerer, at miljø- og energiministeren ønsker byudviklingen i Øresundsregionen koncentreret i København (Ørestaden) og Malmø (Brostaden) frem for byer i Frederiksborg Amt. Dette er i modstrid med regionplan 1993.«

Men værst af alt er dog det, som »Det Skæve Danmark« udtrykker på følgende måde:

»Landdistrikternes udvikling er praktisk talt ikke nævnt i landsplanredegørelsen, hvilket desværre har betydet, at redegørelsen har fået et meget centralistisk præg. Ca. 20 pct. af den danske befolkning bor i landdistrikterne. Denne del af befolkningen kan desværre få den opfattelse, at de ikke indgår i visionerne for et fremtidigt Europa. Dette er et meget forkert signal at sende.«

Eller som Sønderjyllands Amt udtrykker det:

»Forslag til landsplanredegørelse fokuserer alt for ensidigt på styrkelse af store bykoncentrationer og overordnet infrastruktur, som ikke vil tilgodese de mindre kommuner og tyndt befolkede områder. Forslaget burde indeholde en strategi for udvikling i landområderne.«

Eller som afslutning her Skibby Kommune, der kort og godt udtrykker det således:

»Byrådet er bekymret for, at man i debatten om byernes og landskabets udvikling glemmer, at der bor mennesker i landskabet.«

Vi er enige. Det er helt utilfredsstillende, at et sådant forslag overhovedet ikke beskriver udviklingsmodeller for landdistrikterne. Udviklingen skal alene foregå i de større byer. Det er fuldstændig urimeligt at fremlægge et forslag til landsplanredegørelse uden at have et bud på udviklingen for 1 million af Danmarks befolkning.

Hele udgangspunktet er altså forkert. Alligevel skriver ministeren i forordet:

»Efter debatperioden vil regeringen lægge sin landsplanpolitik fast og udarbejde den endelige landsplanredegørelse på baggrund af de indkomne forslag.«

Men da der ingen udviklingsmodel er for landdistrikterne, har høringssvarene selvfølgelig ikke kunnet kommentere den. Til gengæld gør mange høringssvar som nævnt opmærksom på denne mangel.

Det er også grunden til, at vi i dag rejser denne forespørgsel. Vi forstår ikke, at ministeren vil fremsætte et forslag, der så klart strider imod den dagsorden, der blev vedtaget af et stort flertal i Folketinget, om en styrkelse af landdistrikterne. Vi forstår heller ikke, at ministeren fremsætter et forslag, som, efter hvad vi kan læse, strider imod regeringens egen handlingsplan for landdistrikterne, planen fra 1993.

Jeg håber på en god debat her i dag og glæder mig selvfølgelig til at høre ministerens bud.

Besvarelse

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Den offentlige høringsperiode for forslaget til landsplanredegørelse blev afsluttet for et par måneder siden. Jeg kan sige, at det har været en meget intensiv høringsproces, hvor mange har deltaget. Vi har lagt kolossal vægt på ved konferencer, ved supplerende materiale, ved møder med de forskellige grupper af borgmestre, også foreningen »Det Skæve Danmark«, at høre så mange synspunkter som overhovedet muligt. For formålet med et udkast er naturligvis at fremkalde en debat, så vi har bedre grundlag for den endelige redegørelse.

I overensstemmelse med den fastlagte procedure og almindelige demokratiske høringsprincipper vil jeg derfor indledningsvis gerne understrege, at det udsendte udkast til landsplanredegørelse har udspillet sin rolle.

Som tidligere tilkendegivet vil jeg i lyset af debatten fremlægge en revideret, en ny landsplanredegørelse i overensstemmelse med planlovens bestemmelser. Her vil regeringen selvfølgelig have taget stilling til de mange synspunkter, vi har hørt under høringen. Tilsvarende gælder også de synspunkter, partierne kommer frem med under debatten i dag.

Et af kritikpunkterne – der har også være meget ros til redegørelsen – men et af kritikpunkterne har været netop det, som hr. Hans Christian Schmidt fremfører i dag: at der kunne have stået mere om landdistrikterne. Jeg skal forholde mig til det i min besvarelse af forespørgslen, men jeg vil gerne her til indledning sige, at den kritik har vi noteret os. Vi har for længst givet løfte om, at det vil komme med i den endelige redegørelse.

Det er også min agt, da dette ikke har været tilstrækkelig klart udtrykt i den første redegørelse, at vi, inden vi har den endelige redegørelse klar her tidligt på efteråret, sørger for, at den også har været til høring. Det er ikke, fordi vi vil underkende den tidligere høring, som vi altså som sagt lægger meget stor vægt på, og som hr. Hans Christian Schmidt jo også har benyttet i sin motivering, men det er for at sikre, at de nye impulser omkring landdistrikterne kommer under den samme grundige demokratiske behandling, som resten af redegørelsen har været det.

By og land bliver ofte stillet op imod hinanden, som om det var to modpoler. Byen er symbol på larm og aktivitet, mens livet på landet

forbindes med ren luft og stilhed. Det er selvfølgelig en sort-hvid fremstilling. Virkelighedens Danmark er mere nuanceret end som så. Landdistrikter kan både være integreret i nærheden af en større by eller være beliggende med en ringere tilgængelighed til servicetilbud, f.eks. på en mindre ø.

Jeg vil også gerne fra starten understrege, at forholdet mellem by og land ikke skal betragtes som et nulsumsspil, hvor der enten sætzes på landbefolkningen eller på byerne. Det er regeringens holdning, at borgerne skal have mulighed for et godt liv såvel i byerne som på landet. Vi ønsker ikke affolkede landdistrikter, og vi ønsker ikke overfyldte bysamfund. Vi har brug for flere livsformer og bosætningsmønstre i vores samfund både af menneskelige og af samfundsmæssige årsager.

Landdistrikterne er en vigtig produktions sfære, og især landbrugsproduktionen har betydning for såvel livsform som landskab.

Mange af de udfordringer og problemer, som vi står over for, er fælles for hele samfundet. F.eks. rammer arbejdsløsheden jo både i byerne og på landet, men visse udviklingstendenser inden for fremstillingserhverv og service har geografisk slagside og er særlig hårde for landdistrikterne, ligesom andre træk kan være særlig hårde for f.eks. hovedstadsområdet.

Det er regeringens klare holdning, at landdistrikterne ikke må blive tabere i samfundsudviklingen. Så sent som den 29. februar debatterede vi landdistrikternes vilkår her i Salen i forbindelse med forespørgsel nr. F 27.

Denne forespørgselsdebat tager udgangspunkt i regeringens forslag til landsplanredegørelse om »Danmark og europæisk planpolitik«. Der var som nævnt tale om et udkast, som for første gang nogen sinde blev fremlagt som et forslag i ti uger. Alle tidligere gange har man bare sendt landsplanredegørelsen ud. I dette tilfælde valgte man, inden man kom med en landsplanredegørelse, at lægge det ud til debat i ti uger, og over 150 amter, kommuner og interesseorganisationer har reageret skriftligt, hvilket viser, at landsplanlægning i et europæisk perspektiv optager danskerne på nationalt og lokalt niveau.

De mange svar er sammen med debatten i dag det centrale omdrejningspunkt for regeringens kommende landsplanredegørelse.

Planpolitik er et nyt punkt på den europæiske dagsorden, som vi politikere såvel som befolkningen må forholde os til. Derfor har vi valgt at

gøre en europæisk planpolitik til redegørelsens hovedtema. Siden 1993 har EU-medlemslandene og Europa-Kommissionen samarbejdet om at udarbejde et fysisk og funktionelt udviklingsperspektiv for indretningen af Europa. Formålet er at skabe en fælles referenceramme, så nationale planstrategier og EU-sektorpolitikker med rumlige konsekvenser bedre kan koordineres om fælles mål.

Jeg skal understrege, at der på europæisk niveau ikke er tale om en bindende plan. Det er et uformelt, gensidigt inspirerende samarbejde på mellemstatsligt niveau mellem EU-medlemmerne og Kommissionen som ligeværdige partnere. Det skal resultere i konkrete handlinger, såfremt der er opbakning hertil. Der er jo ingen tvivl om, at der er et vældigt perspektiv f.eks. i samarbejdet mellem medlemsstaterne i regioner som Østersøen, Nordstøen osv.

Arbejdet med udviklingsperspektivet har nu været i gang i nogle år. Målet er at fremlægge første udkast til bred politisk drøftelse under det hollandske formandskab i foråret 1997, og det er regeringens hensigt, at den endelige landsplanredegørelse bl.a. skal fungere som et dansk indspil i den videre europæiske dialog om planlægningen.

Vi har bevidst valgt at gøre tre europæiske hovedtemaer til genstand for en grundig behandling i forslaget til landsplanredegørelse. Hermed fik andre emner som f.eks. landdistrikter og turisme ikke den samme vægt. Men det er selvfølgelig ikke udtryk for, at de er uinteressante i landsplanpolitisk sammenhæng.

Landdistrikterne har ikke deres eget afsnit i forslaget til landsplanredegørelse, men er omtalt i afsnittet om bysystemet, hvor problemer med affolkning, afmatning og uddynding i service såvel i EU som i Danmark er behandlet.

Det fremgår også af forslaget, at Indenrigsministeriet sammen med en række andre ministerier er i fuld gang med at følge regeringens handlingsplan for udviklingen i landdistrikterne op.

Forslaget til landsplanredegørelse fastslår, at bæredygtighed og balanceret udvikling er den overordnede målsætning. Samspillet mellem internationalisering og decentralisering understreges. De lokale rammebetingelser får afgørende betydning i en global tid. Derfor skal danske byer og kommuner se sig selv i et internationalt perspektiv. De skal selvfølgelig sætzes på de områder, hvor de har særlige styrkepositioner.

Ser vi på udviklingen i hele Europa, kan vi se, at der er en tendens til koncentration af funktioner i store byer og i de tættest befolkede områder i Centraleuropa. Denne udvikling er ikke ønskværdig. Udviklingsmulighederne skal spredes. Bag målet om økonomisk og social samhørighed ligger ønsket om udvikling i svagere regioner, herunder også Europas landdistrikter.

Jeg kan sige, at så sent som ved mødet i Venedig mellem de europæiske planministre i sidste måned fik Danmark indføjet et afsnit om landdistrikterne i den fortsatte europæiske planproces netop for at gøre dette til et hovedtema i den videre diskussion.

Vi opstiller tre centrale mål i redegørelsen: Balance i bysystemet, tilgængelighed på miljøets præmisser samt natur- og kulturarv gennem sammenfattende landskabsplanlægning. Alle tre mål skal sikre en balanceret udvikling i alle egne af Europa. Der lægges altså ikke op til, at vi udelukkende skal satse på storbyer og lade landdistrikterne og de mindre byer i stikken, som vi er blevet beskyldt for.

I Danmark er vi faktisk heldigt stillet. Vi har mange byer spredt ud over landet med kort afstand imellem byerne. Det er regeringens synspunkt, at alle danske byer har muligheder i den internationale udvikling. Men mange af vores byer er selvfølgelig meget små i europæisk målestok. Derfor anser regeringen samarbejdet mellem nabobyer og kommuner for at være et vigtigt redskab til at vinde større styrke i en international tid.

Vi skal vænne os til at se os selv i en større geografisk sammenhæng. Vi skal vænne os til at samle kræfterne og satse på det, vi hver især er gode til. Her kan også de mindre byers samlede position styrkes. De mindre byer har et potentiale, vi skal udnytte, men samtidig skal vi ikke glemme vores landsdelscentre som f.eks. Århus, Odense og Aalborg, og vi skal alle huske den fælles hovedstad København.

Regeringen er blevet beskyldt for centralisme, fordi vi har som mål at konsolidere og styrke hovedstadsområdet i det europæiske bysystem. Jeg vil godt endnu en gang understrege, at der ikke internationalt er tale om et nulsumsspil, hvor det, der gives til den ene, tages fra den anden. Hvis Danmarks hovedstad har nogle specielle problemer og derfor skal styrkes i den internationale konkurrence, er det et gode for hele landet, ligesom en udvikling af eksempelvis et område som Århus er til gavn og glæde for hele Jylland.

Vi skal også sørge for, at både store byer og mindre byer har udviklingsmuligheder, og faktisk udvikler de mindre byer i Danmark sig mest. Befolkningstallet i byer med mellem 1.000 og 5.000 indbyggere er steget mere end landsgennemsnittet fra 1986 til 1996, og det er selvfølgelig glædeligt.

Det punkt i landsplanredegørelsen, der fik mest opmærksomhed under forespørgselsdebatten i februar, var målet om at hindre byspredning. Jeg skal derfor én gang for alle rydde, håber jeg, alle misforståelser af vejen: Hindring af byspredning betyder ikke, at landsbyer og landdistrikter ikke skal have nogen udvikling. Det åbne land er naturligvis ikke og skal ikke være en stor naturpark eller et egnsmuseum. Det skal være et sted, hvor der bor mennesker, og hvor der finder produktion sted.

Når jeg taler om at hindre byspredning, så betyder det, at byerne også fremover skal hænge sammen. De skal ikke opdeles. De skal ikke spredes ud over landskabet. Det gælder, uanset om det er byer med 500.000 eller 50 indbyggere. Der kan og skal fortsat finde byudvikling sted i landdistrikterne, men det skal ske i tilknytning til de bestående byer. Charmen ved Danmark er jo netop, at vi har forstået at bevare den bymæssige udvikling i byer, hvad enten det er landsbyer, mindre bysamfund, provinskøbstæder, store landsdelscentre – vi har dem ikke bare spredt.

Når jeg er så solbrændt, som jeg er i dag, hænger det ikke sammen med, at vi har haft godt vejr i Danmark i den forløbne tid, men at jeg har været til møde i Sydspanien, som er et pragtfuldt område. Men dér kan man virkelig se, hvad det vil sige, hvis man har byspredning uden planlægning, hvor der bare kan bygges fuldstændig planløs, så man i realiteten har ødelagt det ene smukke kyst- og bjerglandskab efter det andet. Det er sådan, når jeg taler med min spanske kollega, at han siger til mig: I virkeligheden burde vi sætte militæret ind og sprænge, jeg ved ikke hvor mange af de her hoteller i luften for igen at få grundlag for at få et smukt land, som også kan tiltrække turister i fremtiden.

Det er det, vi mener. Vi skal have byudvikling, men vi skal ikke bare have en fuldstændig planløs udvikling i det danske samfund som den, andre lande har haft. Det er jo det, der gør – jeg tror, de fleste kolleger her i Folketinget vil være enig med mig i, vi flyver jo ofte ud over vores lille land – at det ser så afsindigt velordnet

ud, netop fordi vi har haft held til at hindre den planløse byspredning. Man har haft en fornuftig udvikling af bysamfundene herhjemme.

I debatten om forslag til landsplanredegørelse er der rejst ønsker om lokal selvforsyning, produktionskredsløb etc. Jeg finder personlig ideerne om lokale produktionsnetværk spændende. Jeg er ud fra miljøhensyn principielt enig i, at satsning på lokale kredsløb og netværk bør fremmes for at modvirke unødige lange transportfor af varer. Samtidig er det klart, at vi ikke ændrer vores produktionsmønstre fra den ene dag til den anden; det kræver yderligere viden og forskning.

Men hånden på hjertet: Vi skal også være en lille smule virkelighedsbundne og realistiske. Det indre marked i EU er en realitet. En lang række beslutninger taget i dette Folketing støtter, at vi handler med lande, der ligger fjernt fra os. Derfor er der flere dimensioner i vores produktionsmønstre, som vi skal være åbne over for.

Balancen mellem det internationale og det lokale skal udvikles side om side. Det lokale engagement er nerven i vores indsats for et bedre miljø. De mange agenda 21'er, der er sat i gang i byer og lokalsamfund, understreger samspillet mellem at tænke globalt og handle lokalt.

Vi er villige til at igangsætte forsøgsprojekter relateret til spørgsmålet om lokal selvforsyning som opfølgning af den endelige landsplanredegørelse. Der er tale om store omstillingsprocesser, som denne landsplanredegørelse alene ikke kan give et endegyldigt svar på, men vi kan være med til at skabe mere viden om emnet.

Landsplanredegørelsen blev som nævnt fremlagt som et udkast til diskussion. Den stillede forespørgsel samt mange kommuners og amters hørings svar har påpeget, at landdistrikterne bør indgå som et selvstændigt mål. Regeringen vil lytte til kritikken. Regeringen vil selvfølgelig ændre den endelige redegørelse. Det har jeg allerede understreget på dette punkt, og jeg forestiller mig derfor et fjerde mål i den langsigtede strategi for bymønstret, der f.eks. kunne hedde at styrke udviklingen i de mindre byer og i landdistrikterne. Hermed ønsker vi at pointere, at landdistrikterne er fyldt med små byer, hvor udvikling kan ske, og vi ønsker at fremhæve regeringens nuværende politik for de små byer og landdistrikter, så der ikke er tvivl om, hvor vi står.

På det netop afholdte ministermøde i begyndelsen af maj i Italien om planlægning under-

stregede jeg over for mine europæiske ministerkolleger i EF-Kommissionen for regionalpolitik og -planlægning, at vi også må have landdistrikterne mere med i det europæiske plansamarbejde, og som jeg sagde det før, lykkedes det at få dette punkt med i konklusionerne for det videre samarbejde.

Indenrigsministeriet er sammen med en række andre ministerier i fuld gang med at følge regeringens handlingsplan for udviklingen i landdistrikterne op. Initiativerne blev nævnt under forespørgselsdebatten den 21. februar i år, som jeg omtalte tidligere. Det fremgik, at der både inden for erhvervsudvikling, landbrugsområdet, transport, energi, bolig og forskning er aktiviteter i gang, der skal stimulere udviklingen i landdistrikterne. Nu vil indenrigsministeren og trafikministeren følge forespørgsel F 27's dagsorden op ved at nedsætte de to udvalg, der skal vurdere udviklingsmuligheder og transportforhold i landdistrikterne.

Af andre initiativer siden vores debat i februar kan jeg nævne regeringens handlingsplan for en ny iværksætterpolitik samt den IT-politiske handlingsplan 1996 om infosamfundet for alle, den danske model, der begge kan være med til at sætte yderligere skub i udviklingen på landet. Tillad mig også at nævne to eksempler fra landsplanlægningen, der støtter en udvikling i landdistrikterne, nemlig vores eksempelprojekter og Detailhandelsudvalget.

Et af ministeriets 14 eksempelprojekter som følge af landsplanredegørelsen fra 1992, »Danmark på vej mod år 2018«, fik titlen »Udvikling i landdistrikter«. Konkret har projektet betydet et tæt samarbejde mellem fire midtjyske kommuner og Viborg Amt om informationsteknologi, turist- og erhvervsfremme og undervisning. Projektet er nu fortsat lokalt med afprøvning af fremtidens elektroniske dagligvarebutikker. Der er iværksat et forsøg om homeshopping, hvor borgerne bestiller varer via en computer. Projektet støttes af Indenrigsministeriets landdistriktpulje, der i øvrigt har ydet tilskud til i alt 330 forsøgsprojekter.

Netop service og handel er vigtige elementer for lokalsamfundets eksistens, og jeg vil derfor også nævne Detailhandelsudvalget. Baggrunden for udvalget var en detailhandelsudvikling, hvor det væsentlige butiksudbud i løbet af en kortere årrække vil koncentrere sig til 20-25 store byer, medmindre planlægningen korrigeres. Udvalgets overvejelser om et butiksnet og en butiksstruktur går på at stimulere til fortsatte

detailhandelsinvesteringer også i lokalcentre, i kommuncentre og i mindre egnecentre.

Lader vi stå til på detailhandelsområdet, giver det få vindere og mange, mange tabere. Taberne kan blive de mindre byer og landdistrikterne, og indbyggerne må køre længere og længere for at opnå et passende vareudbud. Jeg synes ikke, at vi passivt kan være vidne til den udvikling. Det må være målet, at alle forbrugere sikres et bredt og varieret detailhandelsudbud i en levende bymidte i deres egen by eller meget tættere på.

Efter at have modtaget Detailhandelsudvalgets rapport har jeg forlænget tænkepausen for større detailhandelsbyggeri, indtil nye regler eventuelt kan træde i kraft. Detailhandels-spørgsmålet kan ende med at blive et meget konkret værktøj til at styrke de mindre byer og landdistrikter.

Det går altså faktisk fremad, og den nuværende regering har gjort sit til at skabe liv på landet. Dette vil også fremgå endnu tydeligere i den endelige udgave af landsplanredegørelsen, som jeg altså oven i købet har sagt vi vil tage en ny høringsproces på. Den pluralisme, den mangfoldighed, vi har i vores livsform i Danmark, skal naturligvis fastholdes. Vi kan prise os lykkelige for, at vi i en europæisk målestok har relativt gode vilkår i vore landdistrikter, selv når vores geografi med de mange små og mellemstore øer kan skabe vanskeligheder for os. Jeg er sikker på, at en fortsat indsats vil give yderligere resultater i løbet af de kommende år og vil endnu en gang understrege det, jeg startede med at sige, at i denne omgang landsplanredegørelse har vi, i modsætning til hvad tidligere regeringer af både den ene og den anden farve har gjort, lagt det ud til debat. Vi har haft høringer, vi vender tilbage, vi lægger det igen ud til debat osv., og derfor har jeg kun det at sige, at vi vil lytte til de indholdsmæssige synspunkter, der kommer her i dag, selvfølgelig ikke bare til, hvad et flertal vil sige, men også til de enkelte partiers argumenter.

Det er meget vigtigt, tror jeg, for den videre plandiskussion i Danmark, at vi ikke bliver tonedøve over for argumenter, ikke bliver resistente over for nye synspunkter og tanker, og regeringen er, når det drejer sig om landdistrikternes udvikling på en fornuftig måde i Danmark i høj grad lydhør.

Forhandling

Hans Christian Schmidt (V):

Tak for ministerens besvarelse. Jeg kunne konstatere, at der i hvert fald var betydelig mere imødekommenhed i det, ministeren siger, end i det, ministeren har skrevet. Det kunne jo få én til at sige, at det kunne have været rart, hvis ministeren havde haft større indflydelse på, hvad der kom til at stå i landsplanredegørelsen. Alligevel må jeg så sige, at der er langt, langt endnu.

Jeg noterer mig også, at ministeren nu siger, at vi skal have en ny høringsrunde, men i sit forord skriver ministeren, at efter debatperioden vil regeringen lægge sin landsplanpolitik fast og udarbejde den endelige landsplanredegørelse. Nu har vi så fået åbnet for, at den også skal til høring, så selvfølgelig hjælper det.

Jeg hørte også ministeren sige noget om landdistrikterne. Det er jo ærgerligt, at der ikke har stået mere i selve landsplanredegørelsen, og det, der gør, at den ikke kan bruges, er jo, at den ikke siger noget om landdistrikterne. I dag kommer man så til at stå imellem, at man giver et skulderklap til landdistrikterne, eller man ikke gør. Sådan er det.

Jeg har citeret ministeren forkert, for jeg har sagt, at ministeren ikke har skrevet noget om landdistrikterne. Det vil jeg råde bod på, for på side 27 er det faktisk sådan, at ministeren har skrevet noget om det. Ministeren skriver nemlig: »Problemerne i landdistrikterne med udtynding i landsbyens service, affolkning og deraf følgende afmatning i lokalsamfundet truer især i Frankrig, Italien, Spanien og Portugal.«

Der står intet om Danmark, og bladrer man så om på de nationale forhold og håber, man kommer til at møde noget om landdistrikterne, møder man ingenting.

Alle partierne i Folketinget har givet hinanden håndslag på at styrke landdistrikterne. Det skete jo på foranledning af Venstre og De Konservative, men det håndslag betyder tilsyneladende ikke så meget for miljøministeren. I hvert fald må vi konstatere, at landsplanredegørelsen ikke har som mål at styrke landdistrikterne. I stedet er det en plan, der gør de store byer til ryggraden i Danmark, og samtidig kan planen få katastrofal betydning for den lille fjerdedel af den danske befolkning, der fortsat bor i landdistrikterne.

Planen har et overordnet tema. Det drejer sig om bysystemet, lige adgang til infrastruktur og endelig en udvikling og sikring af natur og kul-

turarv. Bysystemet spiller en stor rolle i landsplanredegørelsen. Det hedder direkte i redegørelsen, at vi skal tilstræbe, at byerne bliver ryggraden i fremtidens Danmark. Det mener vi er en forkert udvikling, og det bliver ikke bedre af, at der ikke er tale om de mindre og mellemstore byer, men om de store byer som København, Odense, Århus og trekantsbyerne.

Især samarbejdet i Øresundsregionen betones kraftigt. Vi mener, at den samme betoning burde gælde for andre områder, grænsen mellem Tyskland og Danmark, Nordjylland, Norge og Sverige. Især er begrundelsen for, hvorfor storbyerne skal være ryggraden, betænkelig, ja, nogle vil måske ligefrem mistænke ministeren for at være for snævertsynet, for blandt begrundelserne er nemlig et ønske om smukke omgivelser, kulturtilbud og miljøkvalitet. Til dette er der kun at sige, at ministeren og hans embedsmænd skulle tage en tur på landet, for hvorfor bruge kræfter på at ændre Danmark til noget, som vi allerede har? Det synes vi er spild af gode kræfter.

Bysystemet er også kritisk, fordi fremtidsforskerne fortæller os, at i det ny årtusind vil informationsteknologi, bedre infrastruktur og hele vores holdning til livet tale for en tilbagevenden til nogle af de værdier, som netop landdistrikterne står som eksponent for. Teknologien vil give os mulighed for at arbejde på landet, og den bedre infrastruktur og gode transportforhold vil også føre til, at vi ikke ser det som et problem at arbejde i virksomheder, der ligger kilometer væk fra vores bopæl.

Der er altså mange grunde til, at vi synes, det er betænkeligt, at bysystemet spiller sådan en stor rolle i ministerens forslag til landsplanredegørelsen.

Landsplanredegørelsens andet store tema handler om adgang til infrastruktur. Målet er at knytte byerne effektivt og miljørigtigt sammen med internationale trafikakser. Men ligesom i tilfældet med bysystemer er problemet, at ministeren glemmer den fjerdedel af befolkningen, som ikke bor i de store byer. Det er meget godt, at man vil gøre den kollektive trafik bedre i storbyerne, men effekten er en helt anden på landet. Der er mulighederne for et fintmasket kollektivt trafiknet yderst begrænsede. Det kan derfor gå ud over mange menneskers muligheder for at komme på arbejde og til fritidsinteresser, hvis vi skaber problemer for den individuelle trafik. Et yderligere problem i den forbindelse er, at den kollektive trafik ofte forurener

mere end den individuelle i de tyndt befolkede områder. Det viser undersøgelser foretaget på Niels Bohr Institutet i København. Busser og tog har kun få passagerer på landet, og det betyder, at en bus med kun få passager forurener selvfølgelig langt mere, end hvis passagererne kører i egen bil.

Et tredje problem ved landsplanens tema om infrastrukturen er, at miljøministeren vil fremme tre internationale trafikakser. Det betyder, at det er byerne, der igen bliver det vigtigste, men også, at der er fare for, at der opstår huller i infrastrukturen på landet. Udviklingen vil simpelt hen gå uden om landdistrikterne. Det store H kalder man i daglig tale de tre akser; en går gennem Jylland fra Hamburg langs den østjyske motorvej og banen og videre op nordpå, en anden går fra Esbjerg via Odense til København, og endelig går den tredje fra Hamburg til København via en eventuel forbindelse over Øresund til Sverige.

Tegnes det store H på et kort, bliver det jo klart, at en meget stor del af Vest- og Nordjylland nedprioriteres i forhold til øvrige dele af landet. Derfor kommer fremtidens infrastruktur også til at få meget stor indflydelse på udviklingen, og hvis ministeren får held med sine planer for infrastrukturen, kan også dette andet tema få negative konsekvenser.

Men det sidste store tema i landsplanredegørelsen er udvikling i sikring af kulturarven. Det lyder jo smukt, men i realiteten er der tale om tilsidesættelse af ejendomsretten og et forsøg på at gøre dele af Danmark til et stort, jeg er nødt til at sige det, frilandsmuseum.

Igen er det især den vestlige del af Danmark, der bliver offer, men vi skal i første omgang til Skagen og Fyn, og her vil man kunne se eksempler på, hvordan udviklingen og sikringen af kulturarven kan udvikle sig i en uheldig retning.

Et af den senere tids tydeligste eksempler på den kedelige udvikling, lad os bare sige det, udspiller sig f.eks. på Fyn. Her har en ældre mand igennem adskillige år fået bøder, fordi han ikke vil rette sig efter det offentlige påbud om, at han skal rive sit hus ned. Grunden, han har fået, er, at huset skæmmer landskabet. En andet eksempel finder vi på Skagen, hvor Skov- og Naturstyrelsen vil rive flere bygninger ned. Formålet er at lade en større del af området ligge hen som fri natur. Det har heldigvis et enigt byråd i Skagen nu vendt sig imod.

Begge sager skal ses i en større helhed, for det, der i realiteten er ved at ske, er, at regeringen snævrer Danmark ind til 20-30 store byer, mens resten af landet og kystlinjerne ligger ubenyttet hen, så de kan blive brugt som attraktive turistmål.

I de seneste år har vi således fået et hav af love, der f.eks. indskrænker rådigheden over jorden, tag blot et par eksempler som kystnærhedszoner og naturbeskyttelsesloven, for det er indskrænkninger, som især mange landmænd kan nikke genkendende til.

Men mange andre vil kende til love om planlægning, miljøbeskyttelse, affaldsdepoter, vandløb, okker, vand og naturbeskyttelse. Det er blot et fåtal af de mange love, bekendtgørelser og restriktioner, som går ud over arealanvendelsen herhjemme, og som påvirker de fleste danskere.

Generelt er der et stort problem ved ministerens landsplanredegørelse, og det er, at han ønsker at gøre vores arv fra landdistrikterne til en arv fra fortiden. De store byer har hans interesse, men landet er et sted, hvor han ønsker, at vi kun skal nyde naturen og lokke turister til. Den udvikling vender vi os stærkt imod. Den arv fra landdistrikterne, som vi ligger inde med, har generationer før os kæmpet hårdt for. De har ikke kæmpet for, at landsbyerne og landdistrikterne skulle ligge ubenyttet hen, sådan som der nu lægges op til i landsplanredegørelsen.

Ministeren skriver selv, at han ønsker sig smukke omgivelser, kulturtilbud og høj miljøkvalitet. Det er vi enige i, men det behøver han ikke en landsplan for at opnå. Miljøministeren kan bare komme ud til os og opleve ved selvsyn, hvad det er, han selv går og drømmer om.

Det er det, der ligger til grund for, at jeg i dag gerne på vegne af Venstre, Det Konservative Folkeparti, Fremskridtspartiet, Enhedslisten og Dansk Folkeparti vil fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden

»Idet Folketinget pålægger regeringen at trække »Forslag til landsplanredegørelse« tilbage, opfordres regeringen til

- at sende det reviderede og kommende forslag til landsplanredegørelse til høring på samme måde som ved fremsættelsen af dette forslag og
- at det reviderede og kommende forslag beskriver reelt alternative udviklingsmodel-

ler, herunder bl.a. en model, der lægger særlig vægt på en udvikling af landsbyer og landdistrikter.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 88).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (Se ovenfor). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Problemet med disse debatter er, og det skal jeg ikke bebrejde hr. Schmidt, at man skriver sin tale, før man har hørt, hvordan der bliver svaret på forespørgslen. Man skriver altså simpelt hen alt ned på forhånd, uden at man på forhånd har hørt, hvad der bliver sagt. Det er ikke specielt for denne forespørgsel, sådan er det måske endda nødvendigvis ved de fleste forespørgsler, men det har den dårlige effekt, at hr. Schmidt på forhånd har siddet og forestillet sig et andet svar end det, han faktisk har fået i dag, og stiller et dagsordensforslag, som er ude af trit med det svar, som jeg på regeringens vegne har givet her i dag.

Hvad er det, jeg har sagt? Det ene, jeg har sagt, er, at det udkast til redegørelse, der nu foreligger, i modsætning til alle tidligere har indebåret en demokratisk proces. De borgerlige regeringer gjorde det aldrig, men vi har gjort det, at vi har lagt det ud til debat. Vi har hørt en masse synspunkter. Nu har det udspillet sin rolle. Nu laver vi en endelig redegørelse, vi søger endda for, at den kommer ud til en ny høring.

Det andet, jeg har sagt, er, at vi har fået en masse gode svar og en masse gode indvendinger, herunder at vi i vores ønske om at kunne deltage positivt i den europæiske diskussion om planudvikling har været tilbøjelige til at underbetone perspektiverne på udviklingen i landdistrikterne. Jeg har så givet en række konkrete eksempler på, hvad vi har gjort, og hvad vi vil gøre, og har sagt, at dette aspekt vil komme med i den endelige redegørelse, som så også kommer ud til diskussion. Jeg er også villig til at gå ind på tanken om alternative muligheder osv. Alt det har jeg sagt ja til.

Nu kommer man så med en dagsorden, der siger, at den, ikke redegørelsen, men det udkast til redegørelse, som altså har været til diskussion, og som ikke bliver den endelige redegørelse, skal trækkes tilbage. Jeg har allerede sagt, at

det ikke er det, der bliver den endelige redegørelse.

Hvad betyder det så, at man vil have den trukket tilbage? Hvad er det så, der rent fysisk skal ske? Skal vi kalde det hjem fra bibliotekerne? Skal vi sige, at det dokument eksisterer ikke? Skal vi foranstalte en bålbrand af udkast henede? Skal vi overtræde rigsarkivloven og sige, at det ikke må opbevares i Rigsarkivet? Hvad er det, vi skal gøre? Hvis medlemmer af regeringen bliver set med et udkast på sig, kan de så pågribes eller på anden måde straffes? Hvad er det, man vil have, vi skal gøre?

Jeg har sagt, at det ikke er det, der bliver det endelige i redegørelsen. Jeg har sagt, at der kommer en ny redegørelse. Jeg har sagt, at den bliver af et andet indhold. Jeg har sagt, at der kommer et langt afsnit med om landdistrikterne. Men jeg skal alligevel trække noget tilbage, som har udspillet sin rolle. Hvad betyder det? Er det ikke et fuldstændig rendyrket eksempel på parlamentarisk drilleri, noget af det, som befolkningen ikke har meget tilovers for? Noget af det, som får mennesker ude i landet til at spørge: Hvad er det dog for en børnehave inde på Christiansborg?

Her har vi lagt ud til debat, vi har lyttet, vi kommer med et nyt udkast, vi meddeler, at det gamle har udspillet sin rolle, og så vil man give et hak i tuden for noget, der ikke længere er grundlaget, fordi der kommer en ny redegørelse. Det er altså svært at forstå meningen med det.

Hvad vil konsekvensen blive på andre områder? Jeg tror, at vi alene på Miljø- og Energiministeriets område udsender hundredvis af udkast hvert år til høring osv. Skal vi så forelægge dem her i Folketinget for at få afgjort, hvilke der skal trækkes tilbage, og hvilke der ikke skal trækkes tilbage?

Hvis et flertal i Folketinget kommer til mig – jeg synes i øvrigt, det er et interessant flertal, hvis det bliver et flertal, med Enhedslisten, Dansk Folkeparti og andre beslægtede partier – og fortæller mig, hvad det er, der er galt med den redegørelse, vil jeg selvfølgelig notere mig det, for jeg er medlem af en regering i et parlamentarisk land, og hvad et flertal fortæller mig, at jeg skal rette mig efter, det retter jeg mig naturligvis efter; men en farce vil det jo være at trække noget tilbage, som allerede har udspillet sin rolle.

Jeg kan kun sige, at hvis Folketinget vedtager denne dagsorden, vil den ingen som helst virk-

ning have i den faktiske verden, for ingen af de praktiske skridt, den lægger op til, har jeg ikke allerede annonceret, at vi vil tage. Jeg har allerede sagt, at vi vil gøre det, uanset om den dagsorden ligger der eller ej. Den vil altså ingen forskel gøre i den virkelige verden, medmindre det altså er et forslag om, at disse udkast, disse bøger, disse hørings svar, som masser af kommuner, amter osv. har arbejdet med, skal brændes eller trækkes tilbage fra biblioteker osv., som jeg sagde det før.

Jeg er nødt til at sige, at det havde vel været klogere, og jeg tror, at hr. Schmidt kunne gøre den fortsatte dialog en stor tjeneste ved det, hvis han gik op og trak sit eget dagsordensforslag. Det giver nemlig mening, for så kan vi komme til at diskutere indholdet, diskutere politikken. Så kan vi komme til at diskutere, hvad det er for positive ting, vi vil gøre for landdistrikterne, og hvor jeg som sagt – uanset at det er svært at bevare sit helt godt humør, når man ser et så diletantisk forslag om en motiveret dagsorden, som det, der netop er læst højt – alligevel vil sidde og lytte efter substansargumenter fra de følgende ordførere og lade dem påvirke den endelige redegørelse.

(Kort bemærkning).

Jens Vibjerg (V):

Det kræver store anstrengelser at tro på ministerens flot udtalte ord, når det skrevne siger noget helt andet. Hvordan kan ministeren udsende et forslag til landsplanredegørelse, der totalt ignorerer landdistrikterne? Er forslaget ikke udtryk for regeringens sande jeg? Er det ikke sådan, at det, man sender ud, også er det, man står for?

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Ministeren brugte jo næsten hele sin halve time på at forklare, hvad godt han vil gøre for landsbyerne. Nu er ministeren jo ikke sådan lige kommet til i går, og derfor synes jeg, det ville klæde ministeren, om han ville gå herop på talerstolen og bare forklare om nogle ganske enkelte ting, som regeringen allerede har gjort for landdistrikterne. Alt det med, hvad man vil gøre ud i fremtiden, har ikke så stor troværdighed. Vi ved jo heller ikke, i hvor lang tid vi i det hele taget har ministeren som minister.

Derfor vil jeg godt spørge: Når nu landsbyerne ligger ministeren så meget på hjerte, hvorfor pokker er der så ikke i hele denne plan nævnt et eneste ord om det, ministerens hjerte løber over med?

Ministeren sagde, at han vil trække udkastet tilbage, og dér må vi så sige tak, og at der vil komme et nyt, der så vil tage hensyn til landdistrikterne. Her må vi klart sige, at Fremskridtspartiet er meget skeptisk; det er V, K og kommunerne også. Hvad kan årsagen så være? Det kunne jo bl.a. være – hvis nu ministeren lige havde tid til at lytte lidt – at vi har lovforslag nr. L 145 af V, K, Z og Dansk Folkeparti. Ministeren og regeringen har fuldstændig ignoreret, at det er noget af det, der kunne hjælpe landsbyerne. Samtlige Danmarks 275 kommuner støtter forslaget om at overføre zonekompetencen fra amterne til kommunerne. Ministeren ignorerer det fuldstændig, selv om 30 borgmestre fra hans eget parti har skrevet, at det er den vej, vi skal.

Derfor er ministerens troværdighed fuldstændig væk, og derfor tror vi ikke på, at selv om ministeren lover at trække det her tilbage, vil der komme noget, der er et hak bedre. Derfor får ministeren hele armen i dag.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Jeg må måske sige til hr. Aage Brusgaard, at når man læser den dagsorden, som hr. Aage Brusgaard er medforslagsstiller af, bliver man i hvert fald ikke i tvivl om graden af troværdighed hos de partier, der har fremsat den. Troværdigheden er til at overse. Det handler selvfølgelig om, at man vil prøve at se, om man kan få vores miljøminister i en lidt pinlig parlamentarisk situation, og handler ikke en snus om indholdet.

Det vil jeg prøve at belyse i denne debat ved at se på, hvad de partier mener, der har fremsat dette dagsordensforslag, for jeg kan da ikke forestille mig, at de partier er enige. Jeg kan da ikke forestille mig, at hr. Bent Hindrup Andersen er enig med hr. Aage Brusgaard om, hvad der skal komme ud af det, hvordan landdistrikterne skal styrkes, og hvordan vi skal lave en landsplanredegørelse. Jeg kan da i min vildeste fantasi ikke forestille mig det. Jeg kan godt forestille mig, at alle de borgerlige partier her i Folketinget kan blive enige om noget, og det er ikke så godt for miljøplanlægningen, men jeg kan da ikke forestille mig, at Enhedslisten kan blive enig med dem, men det finder vi vel ud af undervejs.

Jeg vil spørge hr. Hans Christian Schmidt, som jo taler, som om Venstre ikke har haft indflydelse i dansk politik nogen sinde og siger, at det er ret slemt det dér med, at storbyerne skal styrkes: Er det ikke Venstre, der har stemt for en

Øresundsbro? Er det ikke Venstre, der har stemt for Ørestaden? Er det ikke Venstre, der har stemt for en metro? Jeg synes, det er ret dårlige beslutninger for København, men det er jo det, der er vedtaget. Har Venstre fortrudt dem? Har Venstre været modstander af det store H? Ja eller nej? Jeg ved det godt, at Venstre har været tilhænger af det.

Derfor bliver mit hovedspørgsmål til Venstre: Er Venstre enig i, at det, der kan gøre, at vi får en anden udvikling i landdistrikterne og i de små bysamfund, er, at man politisk tager nogle initiativer, der styrer markedet? For den største centraliseringsfaktor i disse år er ikke politiske beslutninger og ikke den bog, miljøministeren har udgivet, men det er markedets centralisering. Det sker i Europa, og det sker i Danmark, at på grund af markedskræfterne får vi en centralisering.

Dér er Venstre placeret lige midt i sit enorme dilemma, for er der nogen, der er tilhænger af markedets liberalisering, så er det Venstre. Mit spørgsmål er til Venstre: Vil Venstre erkende i dag, at hvis vi skal få en udvikling i landdistrikterne, skal vi gøre det modsatte af det, der står i Venstres princip- og handlingsprogram?

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Det her drejer sig ikke om landsplanredegørelsen; det er en klapjagt på vores miljø- og energiminister. Det kan han jo også udmærket tale og kan svare for sig.

Jeg synes alligevel, der er grund til at spørge Venstre: Har Venstre ikke deltaget i samtlige store infrastrukturførelser: Storebæltsforbindelsen, Øresundsforbindelsen, de jyske motorvejsforbindelser? Er det noget, man ikke vil vedstå sig i dag? Er det sådan, at man mener, at tilgængelighed på miljøets betingelser, som der lægges op til i denne redegørelse, er der ikke noget af, at den kollektive trafik ikke skal køre ud i landdistrikterne med nye og mere effektive ordninger med telebusser og den slags, der er mindre energikrævende og dermed mindre miljøbelastende?

Hvad så med detailhandelsudspillet? Dér er et konkret eksempel på, at miljø- og energiministeren har sat en stopper for de store varehuses uafhængede udvikling, idet vi i perioden 1987–1994 har fået udbygget detailhandelskapaciteten til yderligere 1,2 millioner mennesker her i Danmark, uden at vi er blevet væsentlig flere, og har planlagt detailhandelsarealer for yderligere 400.000 mennesker.

Det er der nu sat en stopper for, og det synes jeg er noget konkret, som er med til at udhule landdistrikternes, landsbyernes, egnscentrenes, ja også de lidt større byers grundlag, at man vil koncentrere kræfternes frie spil om at have udviklingen på detailhandelsområdet i de 20-25 største byer i Danmark.

Det er et konkret eksempel, og det er noget, vi skal have fat i, og det håber jeg bliver tilfældet i den kommende samling, når denne her forestilling har kørt over scenen.

(Kort bemærkning).

Niels J. Langkilde (KF):

Jeg vil gerne rose ministeren, og det er ikke noget, jeg plager ministeren med i tide og utide, men det er faktisk ment alvorligt, for ministeren var umådelig imødekommende. Men det må have været en ghost writer, der har lavet den landsplanredegørelse, vi diskuterer, for jeg kan ikke tro, at det er den samme minister, der står for udformningen af den.

Jeg vil også gerne rose ministerens åbne stil med hensyn til, at det, man netop lægger op til, når man vil lave landsplanredegørelsen så radikalt om, som man vil nu, er at høre befolkningen én gang til, for det er der jo umådelig enighed om i denne sal, og det er jeg glad for, for det må jeg jo tage som et tegn på, at regeringen gerne vil stemme for dagsordenen, for vi er jo helt enige. Den må kunne samle bred opbakning, for jeg kan ikke se, hvad forskellen skulle være.

Så siger ministeren: Det er da drilleri, det her!

Næh, vi er såmænd bare nogle folketingsmedlemmer, der gerne vil tage et medansvar. Og vi vil gerne fra Folketingets side sende et signal om, at det ikke kun er ministeren, der mener noget andet end det, han skrev, men at hele Folketinget mener det og står bag det, ligesom da vi havde landdistriktsdebatten.

Her er vi enige i, at 1,2 millioner af Danmarks befolkning ikke skal holdes udenfor, og jeg forventer da også, at SF, der var så aktivt medspilende, sidst vil have en landdistriktsdiskussion, også er med på banen her. Alt andet vil overraske mig meget.

Så jeg tror, at i bund og grund er vi enige, og hvis der er nogen, der lider af forfængelighed eller noget i den retning, må det være ministeren, der ikke gerne vil have, at Folketinget slutter op om den linje, han har lagt i sin tale.

Så lad os da endelig sørge for at stemme det igennem i enighed. Vi har ikke behov for noget fnidderfnadder om det. Og jeg er helt enig med

ministeren i, at vi skal diskutere, hvad substansen i det er, og hvordan vi kan gøre tingene bedre, og det skal jeg komme tilbage til i min ordførertale.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Selve indholdet i landsplanredegørelsen vil jeg tage op i min ordførertale.

Det, jeg vil sige nogle ord om til vores kære miljøminister – og det mener jeg – er, at det er et utroligt fremskridt i den procedure, der er omkring denne landsplanredegørelse, at den er sendt ud til høring. Det er et vigtigt fremskridt. Det blev i øvrigt også understreget i dagsordenen, at det skal fastholdes, og det er ministerens initiativ, at det har været sådan og er endt sådan. Så langt, så godt.

Det, der så er det reelle, er det forslag til landsplanredegørelse, som Miljøudvalget har fået oversendt. Og vi har fået utallige hørings svar oversendt, og det vil sige, at der har været en utrolig åbenhed, og Miljøudvalget og Folketingets medlemmer, som er repræsenterede deri, er godt orienterede om, hvad der rører sig i debatten om »Forslag til landsplanredegørelse«, og i dag er det så fulgt op af det, der efter min opfattelse bør være en fast procedure.

Jeg ærgrer mig over, at det ikke er mig selv, der har fået den geniale idé at rejse denne forespørgselsdebat, men jeg vil gerne kvittere for, at det er gjort, og jeg vil også gerne kvittere for den retning, den har, idet den efter min opfattelse peger på en af de helt store svagheder – og det har ministeren jo også erkendt – nemlig med hensyn til, hvordan man skal forholde sig til udviklingen i landsbyer og landdistrikterne.

Men det, der så er tilfældet i dag, er, at nu har vi fået høringssvarene og har læst dem, og så har Folketinget i dag mulighed for at forholde sig til forslaget. Og det synes jeg er en god måde at gøre det på fremover, og derfor vil jeg opfordre ministeren til at tage det som det, det er, og det er jo, at der i det dagsordensforslag, der foreligger, er en afstandstandtagen fra forslaget til landsplanredegørelse, som det ligger her, og en beslutning om, hvad man skal gøre fremover.

Og dér vil jeg sige, at det, der er konsekvensen af det her, jo netop er det, som ministeren selv har indført på energiområdet, nemlig at udsende forslag om en energifremtid, hvor forskellige udviklinger er beskrevet: én, hvor vi overhovedet ikke griber ind, og én, hvor vi griber meget ind.

Jeg kunne godt have tænkt mig én, hvor vi greb rigtig meget ind og kun havde vedvarende energi – det ved ministeren godt – og derfor har jeg selv måttet lave et scenario for år 2030.

Det, der lægges op til nu, er, at ministeren fører disse ting ind i sit forslag, og derfor vil jeg opfordre ministeren til om ikke ligefrem at stemme imod sig selv, så i hvert fald at undlade at stemme til dagsordenen. Det vil jeg anbefale ministeren at gøre.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Jeg tror, ministeren skal opfatte debatten i dag som en hjælp for ministeren, for vi betragter landsplanredegørelsen som et debatoplæg, og jeg tror, ministeren ville være glad, hvis den redegørelse, der allerede står ude på bibliotekerne derude, blev suppleret med en, der kunne stå der som en endelig redegørelse.

Men for mig at se er det her en fortsættelse af den debat, som vi i tirsdags havde om F 44, og jeg tror, at § 73 i grundloven vil komme til at spille en meget væsentlig rolle her, altså i sidste ende bestemmelsen om den private ejendomsret, om hvilken jeg kan huske at ministeren sagde: Snævre økonomiske interesser skal ikke bremse det her.

Og når jeg ser på området omkring det store H, hvor Venstre har taget ansvar – ligesom vi vil tage ansvar for de områder, der ligger uden for det store H – så står det for mig, som om det kommer til at blive til et vådområde, for det viser billederne i debatoplægget, og dér vil det så i fremtiden – om ikke mange år, hvis ministeren får magt, som han har agt – være således, at her skal almeninteresser træde ind, og så bliver det hele til et vådområde, og det vil sige, at § 73 i grundloven træder ud af kraft.

Allerede nu er der i det amt, hvorfra jeg kommer, servitutter på over 50 pct. af jorden, og i fremtiden må vi ifølge den planredegørelse, der foreligger nu – den foreløbige – forvente at det bliver mere, og derfor synes jeg, ministeren skal tage det her som en hjælp til, hvordan han kan få udformet en bedre planredegørelse, som så kan være klar til at blive sat ind på bibliotekerne om et år eller halvandet, og så kan vi alle virkelig se, hvad det er blevet til.

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Jeg vil starte med at sige til hr. Steen Gade, at det gør mig ondt at høre de dér nedladende

bemærkninger om, hvorfor man rejser en forespørgsel.

Det er jo en verden, som jeg i hvert fald har lært at kende lidt til, efter at jeg har fået lov til at være herinde i et par år, men det er en meget, meget dårlig måde at gøre tingene på at stå og sige til hinanden, at den eneste grund til, at man rejser en debat om landdistrikterne, jo er, at man bare skal have lidt parlamentarisk spilfægtteri med ministeren, og jeg vil sige, at det såmænd ikke er den eneste lejlighed, vi har til det, for for tiden sørger ministeren så udmærket selv for, at vi har nok at se til.

Men det handler om landdistrikterne, og det handler om SF's bagland. Men jeg forstår, at SF er mere optaget af at undgå, at en regering skal trække en landsplanredegørelse tilbage, der tilsidesætter en landdistriktsbefolkning på 20 pct. af Danmarks befolkning – 1 million mennesker – end af at sørge for sit bagland. Det vil vi vide at huske om et decentralt parti, som også skal ud i landområderne og forklare, hvad det ønsker at gøre derude.

Må jeg så sige til miljø- og energiministeren, at jeg godt kan forstå, at ministeren kan være lidt presset i en situation, hvor han skal forsvare noget, som han kan mærke at mange er imod. Men igen må jeg sige, at det er en utrolig dårlig måde at gøre tingene på at stå og kalde det, som folketingsmedlemmerne laver herinde, for en farce, at stå og kalde et dagsordensforslag for diletantisk, og at stå på talerstolen som minister og som en del af en regering og spørge, om man virkelig tror, det vil få nogen indflydelse.

Hvis miljø- og energiministeren somme tider tænkte lidt på, hvad han står og siger i sådan nogle situationer, ville han måske bedre forstå, hvorfor han løber sig nogle staver i livet indimellem, for det er en helt urimelig måde at sige tingene på, og jeg vil gerne sige, at for os drejer det sig om landdistrikterne. Det fremgår i øvrigt af dagsordensforslaget.

Og når ministeren i så lang tid har vidst, at vi ville få denne debat, kunne man da have forventet, at man i det mindste havde fået ét stykke papir og en invitation til bare ét møde, hvor vi skulle snakke om noget af det. Men vi har ikke behovet det, for vi har selv kunnet finde ud af at udforme et dagsordensforslag, og det har vi så gjort.

Men man skal ikke give os andre skylden for, at man er kommet i den situation, man er nu!

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.15.

Mødet udsat kl. 12.11

Mødet genoptaget kl. 13.15

Forhandlingen genoptoges**Martin Glerup (S):**

Det udkast til landsplanredegørelse, som vi drøfter i dag, hviler i allerhøjeste grad på den borgerlige regerings landsplanredegørelse, »Danmark på vej mod år 2018«, fra 1992.

Af hensyn til Venstre og De Konservative vil jeg gerne citere et par af hovedmålene i den daværende regerings landsplanredegørelse.

For det første: »Danmarks byer skal stå stærkere i Europa«.

For det andet: »Øresundsregionen skal være Nordens byregion nr. 1«.

For det tredje: »Danske byer skal være smukke, rene og velfungerende«.

For det fjerde: »Danmarks byer skal kobles effektivt og miljørigtigt på de internationale trafikakser«.

Hvorfor vedstår Venstre ikke denne politiske arv, og hvorfor fordømmer Det Konservative Folkeparti miljøordfører den nuværende regerings stop for den uhemmede udbygning af lavprisvarehuse, når det er en kendsgerning, at fortsat udbygning er ensbetydende med butiksdød i små og mellemstore byer, og når det sker i samme åndedrag, som Det Konservative Folkeparti slår sig til ridder af at være landsbyernes og landdistrikternes beskytter?

Vær dog ærlig! Her gælder der en politisk dobbeltmoral med det ene mål at give miljø- og energiministeren én på lampen, og det sker til trods for, at den demokratiske proces omkring denne regerings forslag er eksemplarisk:

Oplægget er sendt ud til kommuner og amter og relevante interesseorganisationer og til biblioteker og lærestalter, og offentlighedsfasen har varet i 2½ måned og har resulteret i omkring 150 kommentarer.

Oplægget har også været emne for to store konferencer, og nu har vi lejlighed til at diskutere det her i dag.

Miljø- og energiministeren har givet tilsagn om at tage hensyn til de reaktioner, som er kommet frem, og vil på god demokratisk vis sende udkast til den kommende landsplanredegørelse til høring endnu en gang.

En sådan procedure leder tanken hen på salmistens ord »Min sjæl, hvad vil du mer?«, men det er tilsyneladende ikke nok for partierne bag dagsordensforslaget. De vil pålægge miljø- og energiministeren det umulige: at trække et forslag tilbage, som har været ude i en grundig høringsrunde.

Det vil svare til, at en tanke skal gøres utænkt, et skrevet og afsendt brev gøres uskrevet og et udsendt oplæg gøres ikkeeksisterende. Det minder mig næsten om den store kunstmaler Emil Noldes såkaldte »umalede billeder«, der blev frembragt under de politiske magthaveres censur og til deres store fortrydelse.

Og uanset hvilken dagsorden Folketinget vedtager i dag, vil vi ikke med sikkerhed kunne hindre, at det samme, som skete for Noldes »umalede billeder«, vil kunne ske for dette »ugjorte« eksempel, og at et enkelt eksemplar af det formastelige skrift vil dukke op hist og her. Det er jo i sig selv et stort problem.

Oplægget har jo ellers opfyldt sin mission, og det har indeholdt en række pejlemærker for udviklingen, nemlig: »Balance i bysystemet«, »Tilgængelighed på miljøets præmisser« og »Natur- og kulturarv gennem sammenfattende landskabsplanlægning«.

Lad mig eksempelvis tage punktet »Balance i bysystemet«:

Målet i den nuværende europæiske planpolitik er et balanceret bysystem med mange centre, der modvirker koncentration omkring overordnede centre og marginalisering af udkantsområder.

Det fremgår trods alt af det ikkeeksisterende forslag.

Og Socialdemokratiet er tilhænger af, at den balancerede udvikling i bysystemet fortsætter. Det kan ske gennem en trestrengt strategi:

For det første fremme af nye bynetværk mellem egns- og kommunecentre.

Det drejer sig om samarbejde, hvor byerne supplerer hinanden på en række styrkepunkter, f.eks. med hensyn til erhvervsliv, kulturelle tilbud, miljø m.v. – et eksempel er Green City-projektet mellem Silkeborg, Herning, Ikast og Videbæk – og det gælder styrkelse af landsdelscentrene København, Odense, Århus, Aalborg og Esbjerg.

Og miljøforhold skal integreres i planprocessen, sådan at byerne rent miljømæssigt fungerer i en fornøftig sammenhæng med de landsdele, de er centre for. Det sker gennem en optimal tilrettelæggelse af transporten og af energi- og ressourceudnyttelsen.

Den tredje streng er Øresundsregionen som international storbyregion.

Her gælder det om at udnytte det potentiale, som findes på begge sider af Øresund, i et tæt planlægningsmæssigt samarbejde, og det sker for at skabe et slagkraftigt modspil til andre europæiske vækstregioner, f.eks. Hamburg.

Danmark har et varieret bymønster.

Socialdemokratiet arbejder målbevidst på at skabe grundlag for, at vi kan bevare det bymønster, men det skal have et reelt indhold, og det får det ikke mindst gennem de mange initiativer, der sker til styrkelse af landsbyer og landdistrikter.

Derfor er det også positivt, at miljø- og energiministeren agter at lade et fjerde tema i landsplanredøgørelsen være »En styrkelse af udviklingen i de mindre byer og landdistrikterne«.

At der er handling bag de pæne ord fra Socialdemokratiet om udviklingen uden for de 20-25 største byer, viser den kendsgerning, at miljø- og energiministeren har stoppet den voldsomme udbygning af kæmpebutikcentre, som vil suge grundlaget bort fra butikkerne i de mindre og mellemstore byer. Det stop vil blive fulgt op af et lovinitiativ i næste folketingssamling.

Der er jo sket en eksplosion i detailhandelsarealet i perioden 1987-1994, idet der i den periode er skabt detailhandelsareal til yderligere 1,2 millioner mennesker og planlagt for yderligere 400.000 mennesker her i Danmark, selv om indbyggertallet jo ikke er vokset væsentligt i den periode.

Der er grund til at understrege, at det ikke udelukkende er udviklingen i landdistrikterne og landsbyerne, der står på dagsordenen. Det er også afgørende, at Danmark har et velfungerende bymønster.

I den forbindelse anser Socialdemokratiet det også for særdeles vigtigt, at vi har velfungerende landsdelscentre, velfungerende regionsbyer, velfungerende egnscentre og velfungerende kommunecentre. Og vi har også behov for en positiv udvikling i hovedstadsområdet.

Det er vigtigt, at vi ser udviklingen i et samlet perspektiv.

Derfor skal vi ikke udelukkende koncentrere os om landsbyerne, men sørge for, at de får deres plads i det samlede mønster, som vi alle sammen ønsker.

Socialdemokratiet ønsker, at landsplanredøgørelsen skal angive nogle mulige veje til en god udvikling for hele Danmark. Samtidig er der som noget nyt opstillet krav om vurdering af miljøkonsekvenserne af de forskellige planmæssige tiltag.

På trods af det dagsordensforslag, der er fremsat, håber jeg derfor, at vi kan få et fornøftigt samarbejde om planlægningen i Danmark fremover.

Oplægget til landsplanredøgørelse skal ses som et oplæg til dialog og samarbejde, og Socialdemokratiet håber, at vi kan fortsætte samarbejdet, sådan at vi kan få den bedst mulige plan at køre efter fremover – til gavn for hele vores bymønster og til gavn for udviklingen i hele Danmark.

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Jeg var meget glad for, at hr. Martin Glerup også tog udgangspunkt i, at det, debatten drejer sig om i dag, netop er landdistrikterne.

Det, det drejer sig om i dag, er jo netop, at enten er man for en udvikling i landdistrikterne og for, at man kan udbygge landdistrikterne og bo og virke i dem, eller også er man ikke.

Dér var det jo for mig at se tankevækkende, at hr. Martin Glerup citerede de fire punkter fra den tidligere regerings plan, »Danmark på vej mod år 2018«.

Jeg ved ikke, om det er fordi hr. Martin Glerup ikke har set de sidste to punkter, men jeg ville da gerne have haft, at hr. Martin Glerup havde fortsat med punkt 5 og punkt 6. Punkt 5 siger nemlig, at de danske landskaber skal være varierede og landdistrikterne levende, og det er i hvert fald én ting, som man kan sige at denne landsplanredøgørelse ikke lægger op til.

Og det er jo i orden, at man siger, at her har vi så forskellen: Hvor den tidligere regerings plan havde et punkt om landskaber og landdistrikter, mangler det i den nuværende landsplanredøgørelse.

Jeg vil ikke komme yderligere ind på det, for vi har jo altså de problemer, vi har. Men jeg forstår, at hr. Martin Glerup mener, at et af de store problemer i denne dagsorden er, hvordan man skal bære sig ad med at udsende et brev, hvor man trækker landsplanredøgørelsen tilbage.

Jeg håber ikke, at det er et af de største problemer, regeringen har, for så har den mange.

(Kort bemærkning).

Niels J. Langkilde (KF):

Det Konservative Folkeparti vedstår selvfølgelig arv og gæld.

Op når vi taler om storcentrene, som hr. Martin Glerup var inde på, vil jeg da gøre opmærksom på, at Det Konservative Folkeparti var medforslagsstiller til det dagsordensforslag nr. D 39, vi vedtog om landsbyerne – en meget væsentlig dagsorden.

Deri står der bl.a., at »et hurtigtarbejdende udvalg« skal undersøge, om der gives direkte eller indirekte konkurrenceforvridende kommunale tilskud til dækning af omkostninger i forbindelse med etablering af butikker, lavpris-warehuse, butikcentre, og fremlægge eventuelle løsningsforslag herpå.

Det er vi da medforslagsstillere til, for vi ønsker ikke at bruge skatteborgernes penge til at fremme den ene eller den anden form for erhvervsvirksomhed, og det, vi har imod den storcenterpolitik, der bliver ført, er jo, at man har centraliseret landet.

Selve kernen i det budskab, vi prøver at trænge igennem med, er, at vort land er meget decentraliseret, og at vi ikke ønsker at få landet centraliseret – og det sidste smager denne redegørelse meget af – og derfor skal beslutningerne heller ikke træffes i Miljøministeriet.

Op når lovgrundlaget også er meget tvivlsomt – for man kan vel sige, at det er lidt misbrug af den gældende lovgivning at bruge call in-bestemmelsen på denne måde – må vi på det bestemteste sige fra.

Men der er én ting, jeg ikke har hørt fra hr. Martin Glerup – han fulgte ministeren meget tæt – og det var, om Socialdemokratiet vil stemme for vores dagsordensforslag, for jeg kan forstå, at man er helt enig i indholdet, og det er, at man godt kan glemme forslaget til landsplanredegørelse, for der var fejl i det, og det skal gøres helt om.

Men så må man da også kunne stemme for dagsordensforslaget, sådan at også den socialdemokratiske folketingsgruppe og ikke kun en enkelt minister kan sætte sit stempel på, at man vil gøre noget for landdistrikterne.

Det vil jeg meget gerne høre hvad Socialdemokratiets holdning er til.

Vi er lidt bange for centralisme – for en udvikling, der går i retning af, at alting bliver

centraliseret – og det håber jeg også at Socialdemokratiet er.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Det, der får mig herop, er hr. Martin Glerups bemærkninger om, at forslaget til landsplanredegørelse skal gøres ikkeeksisterende, for jeg kommer til at tænke på en gammel amerikansk tv-serie, »Skum«, hvor en af hovedpersonerne, som på et tidspunkt var lidt skør, troede, at han kunne forsvinde ved at gøre en bestemt bevægelse med hænderne og samtidig knipse med fingrene. Men han blev jo ved med at være der!

Op det, der er det gode ved denne situation, er, at nu har Folketinget fået lejlighed til at tage stilling til tingene.

Op jeg finder det i hvert fald udmærket, at der tegner sig et flertal, som for mig at se tager afstand fra det foreliggende forslag, som alene bygger på en vækstteori, og som anerkender alle de ting, som hr. Martin Glerup nævnte før, bl.a. udbygningen af infrastrukturen mellem byerne og alle de motorvejsanlæg, der ligger i dét.

Det er dét, forslaget også er en anerkendelse af, og det er derfor, jeg er utrolig glad for at få lejlighed til ved min stemme i Folketinget at give udtryk for, at jeg underkender forslaget, som det foreligger, og det er dét, der ligger i, at jeg beder om at få det trukket tilbage.

Hvad Venstres og De Konservatives og regeringens eller andres motiver til det kan være, er en anden sag, og det vil jeg komme ind på og uddybe i min ordførertale, men jeg er sådan set enig i, at en total liberalisering fører til akkurat det samme, altså en affolkning af landdistrikterne.

Men det, der er tale om her, er, at der er nu mulighed for at få sat en afgørende milepæl ved at få ændret den måde, som landsplanlægningen foretages på, ved, at der fremover også skal fremlægges alternativer, som kan starte en debat, og det synes jeg er et stort fremskridt med hensyn til at få demokratiseret hele planlægningsprocessen.

Anden næstformand (Henning Grove):

Hr. Martin Glerup har ordet for en kort bemærkning, og derefter går vi videre i ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Til hr. Hans Christian Schmidt vil jeg gerne sige, at Socialdemokratiet ikke betragter det her som et enten for eller imod landdistrikterne.

Det, det drejer sig om, er at få en balanceret byudvikling i Danmark, hvori indgår en byvækst i landsbyerne, i kommuncetrene, i egnscentre, i landsdelscentre og i hovedstadsområdet, og det er absolut nødvendigt for, at vi kan have en god international udvikling her i Danmark.

Og hr. Niels Jørgen Langkilde vil jeg spørge, om jeg skal forstå den kritik, hr. Langkilde har rejst imod miljøministerens indgreb over for lavprisvarehuse sådan, at vi kan regne med Det Konservative Folkepartis tilslutning til et lovfor-slag, som stopper udbygningen af lavprisvarehuse, sådan som det er planlagt.

Og med hensyn til, at man er bange for centralisering, er det jo netop et eksempel på, at vi er bange for, at der vil ske en centralisering af detailhandelen. Det er et helt konkret eksempel, og det ville køre derudad, uanset hvad vi siger i dag, såfremt miljøministeren ikke havde benyttet sig af sin call in-bemyndigelse til at stoppe den unødvendige udbygning.

Dagsordenen kan Socialdemokratiet naturligvis ikke stemme for, for som jeg efter bedste evne har forsøgt at beskrive, kan man jo ikke trække et oplæg tilbage, når det er udsendt. Det er fysisk umuligt, og jeg ved ikke, hvordan det skulle kunne lade sig gøre.

Til hr. Bent Hindrup Andersen vil jeg sige, at det kan være en udmærket idé at få alternativer ind i planlægningen, og det har vi ikke det fjerneste imod fra Socialdemokratiets side. Men jeg kunne nok stille mig tvivlende over for, hvorvidt Venstre og De Konservative vil tage afstand fra de infrastrukturprojekter, de selv har været med til at stemme for her i Folketinget, og vil tage afstand fra en fornuftig vækst, der giver fornuftige arbejdspladser i Danmark, men som hr. Bent Hindrup Andersen tager afstand fra. Jeg tror, man mener noget forskelligt med de ting, men det bliver interessant at følge, når vi efterfølgende skal drøfte planlægning. Så skal der nok vise sig nogle divergenser i den forbindelse.

Anden næstformand (Henning Grove):

Ordførerne har stillet nogle yderligere spørgsmål, så jeg tager en omgang mere af korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Det er til hr. Martin Glerup, der siger, at man ikke kan trække noget tilbage, som er fremsendt. Men det her er jo en politisk debat om den linje, der ligger i forslaget, og jeg kan forstå på hr. Martin Glerups indlæg, at han fuldt ud føler sig dækket ind af den politik, der ligger i forslaget, og derfor kan jeg godt forstå, at hr. Martin Glerup ikke vil have, at man trækker det tilbage. Det er klart nok, og de indlæg, hr. Martin Glerup er kommet med, følger også linjen i forslaget til planredegørelsen. Den linje er jeg bestemt ikke enig i, og jeg deler bestemt heller ikke troen på, at det frem for alt er vækst, der skal bære planlægningen fremover.

Jeg siger, at jeg gerne vil have belyst de reelle alternativer, som ligger i forslaget, og som jeg er meget glad for, fordi det er min overbevisning, at hvis man virkelig får belyst dem, vil den form for planlægning, som SF og vi står for, vinde. Vi arbejder for at få forslaget trukket tilbage og få en kritik af det, og jeg er da glad for, at Venstre og De Konservative også ønsker det.

Jeg er enig med hr. Martin Glerup i, at der måske er nogle problemer, men det kan da godt være – teoretisk i hvert fald – at Venstre og De Konservative har ændret opfattelse. Det er jo rigtigt, at de sådan set har stået fadder til næsten den samme planlægningspolitik i mange år, det vil jeg gerne give hr. Glerup ret i. Men hr. Glerup må vel også kunne forstå min modstand, for alle de ting, forslaget bygger på, er jo netop vedtaget af regeringen sammen med Venstre og De Konservative, bl.a. alle motorvejsanlæggene, som hr. Martin Glerup selv nævnte. Det er jo det, der er kernen i planlægningsforslaget, og det er en af årsagerne til, at jeg er imod det.

(Kort bemærkning).

Niels J. Langkilde (KF):

Til hr. Martin Glerup: Nej, Det Konservative Folkeparti kan ikke forventes at stemme for sådan et forslag! Vi rådede bare det flertal, der hævdes at være her i salen for at fjerne noget af indflydelsen fra amterne og trække den ind centralt, til at manifestere sig. Jeg synes ærligt og redeligt, man bør gå i salen for at se, om alle regeringspartierne står bag, og om man kan skaffe flertal for det; det ville være ærligt og parlamentarisk. Men vi ville stemme imod, for vi er imod det princip.

Så var der problemer med at trække forslaget tilbage, og jeg har lige griflet ned, hvordan det

kunne gøres, for det har jo været temaet flere gange. Man kunne skrive til alle de folk, der har fået redegørelsen og har sendt hørings svar ind, og det kunne være noget lignende som:

»Folketinget har i dag vedtaget en dagsorden, som vedlægges dette brev. Det kan oplyses, at regeringen ikke finder anledning til at gøre yderligere brug af den udsendte redegørelse, og den vil ikke danne grundlag for den kommende redegørelse, som vil blive udsendt. En ny redegørelse forventes udsendt om ca. 3 måneder.«

På den måde kunne redegørelsen blive trukket tilbage, og vi vil godt levere portoen, hvis det er det, der er problemet.

(Kort bemærkning).

Jens Vibjerg (V):

Jeg forstod på den socialdemokratiske ordførers indlæg, at han er enig i, at forslaget har en altoverskyggende mangel ved helt at negligere landsbyerne og landdistrikterne. Jeg håber, det er rigtigt forstået, men så kan jeg ikke forstå, at hr. Glerup ikke vil stemme for dagsordenen og dermed sige til ministeren: Hr. minister, det var ikke så godt det her, om igen!

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Der kommer flere bud på, hvorfor man stiller en motiveret dagsorden, og det er kun rimeligt. Vi er jo forskellige partier.

Jeg skal sige, at for Venstres vedkommende er sagen meget enkel, og det skriver vi også i selve forespørgslen. Vi spørger, hvad ministeren vil gøre for at bringe forslaget til landsplanredegørelse i overensstemmelse med den af Folketinget gentagne udtrykte vilje til at styrke landdistrikterne. Det er det, det handler om.

Jeg er glad for at høre, at hr. Martin Glerup også mener, at det er en mangel i planen – men nu kommer det vigtige, og det er det, man skal notere sig: Vi har en landsplanredegørelse, som står mange steder rundt omkring, men den har intet med om landdistrikterne. Og nu har vi hørt taler her i Folketinget fra både ministeren og den socialdemokratiske ordfører, hr. Martin Glerup, der siger, at det nok skal komme. Jamen det er da ikke rimeligt, at man behandler den million danskere, som bor i landdistrikterne på den måde og bare siger: I skal ikke fortvivle, det skal nok komme! Det er ikke rimeligt.

Det havde selvfølgelig været rimeligt, at der havde været en model i planen, så alle de, der har sendt hørings svar ind, kunne have forholdt

sig til, om de syntes, det var den rigtige model. Men det er der ikke. Det er en så stor mangel ved redegørelsen, at den bør trækkes tilbage, og jeg synes altså ikke, det ville være så slemt, hvis vi er enige om, at det netop er landdistrikterne, der mangler. Så mangler vi kun at blive enige om at trække den tilbage og lave en ny med en model for, hvordan udviklingen skal foregå, og hvad der skal ske ude i landsbyerne og landdistrikterne.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Jeg vil gerne takke hr. Langkilde for den indrømmelse, hr. Langkilde kom med. Han sagde, at man er imod en regulering af detailhandelsudbygningen, samtidig med at man ved, at den udbygning mere end noget andet er til skade for butikkerne i de mindre og mellemstore byer. Det viser lidt om indholdet af alt det, der bliver sagt om, at man gerne vil gøre noget godt for de små byer.

Med hensyn til at skrive ud til alle folk, at der aldrig er blevet sendt et oplæg ud, og at de reaktioner, der er kommet, ikke kan bruges til noget, vil jeg sige: Meningen med at sende redegørelsen ud var netop at spørge amter, kommuner og alle mulige mennesker, om der manglede nogle aspekter i redegørelsen, og i så tilfælde selvfølgelig tage hensyn til indsigelserne og indføje dem i den endelige landsplanredegørelse. Det har været en ganske naturlig, demokratisk proces.

Jeg negligerer bestemt ikke landsbyerne og landdistrikterne, og jeg kender udmærket forholdene i landområderne. Men jeg vil også sige, at foruden den ene million danskere, der bor i de områder, findes der 4 millioner andre danskere, som vi også har forpligtelser over for, og som vi med fordel kan give optimale forhold. Vi har et godt bymønster. Vi har ikke byerne spredt ud over hele det åbne land, som man har mange andre steder, så lad os dog være glade for det, og lad os lave noget, der er til gavn for helheden – altså også for landdistrikterne – samtidig med, at vi diskuterer de andre problemer.

Niels J. Langkilde (KF):

Miljøministeren sagde før, at talerne var skrevet på forhånd, men jeg kan i hvert fald sige, at man har været nødt til at rette noget i talerne, for som jeg sagde før, var ministeren langt mere imødekommende i sit indlæg, end jeg havde drømt

om. Det er dagens glædelige meddelelse, og det har vi taget til efterretning. Men nu står der så en strid om, hvorvidt Folketinget må have lov til at udtrykke en holdning, eller om det skal være forbeholdt ministeren, og jeg har gjort opmærksom på Det Konservative Folkepartis holdning i sagen: Vi mener fortsat, det er væsentligt, at Folketinget også giver udtryk for nogle klare signaler.

Generelt handler det om planlægning, og efter Det Konservative Folkepartis mening er god planlægning et fremragende instrument, som navnlig har sin styrke i det forebyggende arbejde. Mange vil have oplevet, hvad der kan ske, hvis der ikke findes nogen planlægning. Hvordan oplever f.eks. hr. og fru Jensen det? Jo, først graver elværket vejen op, bagefter kommer man med naturgasledningerne, og et par måneder efter er vandværket i gang, og så kommer telefonvæsenet, så der er roderi hele tiden.

Vi oplevede ekstremt meget af den slags i 1960'erne, hvor man først byggede husene, bagefter fandt man ud af, at der også skulle være gode vejforbindelser, og først senere fandt man ud af, at der måske også skulle være en skole og en kirke, fordi tingene ikke var gennemtænkt fra begyndelsen. Derfor er befolkningen selvfølgelig optaget af, at planlægningen fungerer ordentligt, så man kan se, at tingene hænger sammen, og at man får et boligmiljø og et miljø i det hele taget, hvor der er rart at være for alle, også børn og gamle.

Det modsatte af planlægning er selvfølgelig planløshed og kaotiske wildwesttilstande, som der er refereret til flere gange, og det skal vi selvfølgelig tage afstand fra. Det er en grøft, der skal undgås, lige så vel som den planøkonomiske grøft, der er forsøgt af mange autoritære – for ikke at sige totalitære – regimer. Man har lavet 5-, 10- eller 15-årsplaner, som alting er blevet presset ned i, og det har mere end noget andet vist, hvor svært det er at planlægge, for menneskets virketrang og menneskets evne til at opfylde planer er helt anderledes end dets evne til at skrive store, forkromede planer. Derfor har planerne kun i ganske få lande denne meget stramme karakter. Det er rammeplaner, som udviklingen skal foregå inden for, og vi er grundlæggende tilhængere af at bruge dette planlægningsinstrument og holde det lige langt fra begge grøfter.

Den landsplanredegørelse, vi diskuterer, har som sit overordnede tema EU og planlægning, og Det Konservative Folkeparti er helt enig i den

grundlæggende betragtning, nemlig at planlægning ikke skal overføres til EU. Planlægning hører hjemme tættest muligt på lokalbefolkningen eller regionalt, hvis der er behov for det, og det er også det, der har kendetegnet debatten i dag om detailhandelsudviklingen: Hvem skal bestemme? Skal det ske på Slotsholmen, eller skal det være tættest muligt på lokalbefolkningen? Det Konservative Folkeparti er ikke i tvivl: Vi skal decentralisere beslutningerne, og jeg kan give hr. Martin Glerup det svar, at vi selvfølgelig ikke er ude på at skabe wildwesttilstande, hvor alt skal være ureguleret. Det har aldrig været og vil aldrig blive konservativ politik.

Danmark er et samfund, der er mere decentraliseret end de fleste andre, og derfor har vi ikke kun haft denne debat, men også en debat om landdistrikterne tidligere på året. Men hvorfor har vi decentraliseret vores land så meget? Hvorfor træffes så få beslutninger i hovedstaden og så mange ude omkring? Jeg tror, det hænger nøje sammen med, at vi er en ualmindelig homogen befolkning, som består af én race, har ét sprog og har en religion, som hovedparten af befolkningen tilhører. Det giver meget få af de konflikter, der plager andre samfund – også her i Europa – og som kan udvikle sig til forfærdelige situationer, ja, tilmed borgerkrige. Vi er en meget homogen befolkning, og derfor har vi kunnet opbygge et velfærdssamfund og har også været interesseret i at lægge mange beslutninger ud så tæt som muligt på befolkningen.

Et af vores smertensbørn på det seneste har været landdistrikterne, men selv om vi har fokuseret så meget på dem, betyder det ikke, at vi ikke også ønsker velfungerende bysamfund, som nogle synes at skyde os i skoene. Vi har taget medansvar for at prøve at skabe en livskraftig hovedstad. Vi har taget medansvar og er gået aktivt ind i debatten for at planlægge en hel ny del af hovedstadsområdet, den såkaldte Ørestad; vi har givet hovedstaden et drive, vi har skabt vækst og har bundet den godt sammen via Øresundsforbindelsen til Sverige. Det har vi overhovedet ikke været imod, og det har vi heller ikke været i formiddags eller i forgårs. Det står vi stadig ved, for det er en del af hele landets udvikling.

Men det, der vakte vores bekymring, da vi læste denne landsplanredegørelse, var, at der var skrevet så meget om bycentre og om de store byområder, men at der ikke var skrevet noget om landdistrikterne. Det vil vi gerne have med, og heldigvis viser debatten, at et stort flertal i

denne sal nu har indset, at vi er nødt til at have dem med for at lave en dækkende beskrivelse, som også kan bruges i europæisk sammenhæng, så vi kan sende det samlede værk til EU og vise, hvordan vi ser på sagen, når hele processen er færdig.

Vi havde en god debat om landdistrikterne tidligere på året, og den 29. februar 1996 vedtog Folketinget en glimrende dagsorden, som vi er tilfredse med. Men vi er nok knap så tilfredse med, hvad der er sket siden. Vi troede, den ville sætte en masse ting i gang, og at der ville blive indkaldt til møder, og at de udvalg, det blev besluttet at nedsætte, ville blive nedsat. Men hvordan er det egentlig gået med at komme i gang? Vi har ikke set mange resultater endnu. Det er vi skuffede over, og det er en af grundene til, at vi har rejst debatten i dag. Vi vil gerne være sikre på, at den vedtagne dagsorden ikke kun er et stykke papir, der bliver krøllet sammen og smidt hen i et hjørne, og vi ønsker, at de hurtigtarbejdende udvalg, der skulle nedsættes, kommer i gang.

Vi har ikke hørt noget endnu, og jeg vil gerne benytte lejligheden her til at spørge ministeren, om han er vidende om, hvor langt det er kommet? Hvor langt er man kommet med hele trafikudviklingen? Der skulle jo nedsættes hurtigtarbejdende udvalg. Eller hvor langt er man kommet med byfornyelsesudviklingen og overførsel af midlerne til landdistrikterne? Jeg ser ikke, det er kommet i gang. Det vil vi gerne efterlyse svar på, og jeg tror, debatten her i dag vil være en god mulighed for at komme frem med det. Jeg var lidt skuffet over, at det ikke var indeholdt i ministerens indledende redegørelse. Det var jo et oplagt sted at fortælle, hvad man havde gjort. Jeg har noteret mig, at hr. Aage Brusgaard også har efterlyst de konkrete ting, der er gjort og er sat i gang, og jeg synes, vi skylder at få det inddraget i debatten her i dag.

Et af punkterne i dagsordenen går ud på, at der opstilles nogle forskellige valgmuligheder. Det vil være en styrke, når man udsender redegørelsen på ny og starter forfra, at man netop skitserer en eller måske to alternative og væsentlige muligheder for, hvor man kan fremme noget. Man kan se af mange af høringssvarene, at mangelen på muligheder har gjort folk tvivlrådige, så de siger: Det virker lidt løst, det smuldrer lidt mellem fingrene på os, hvad menes der egentlig med det her? Men navnlig når der er andre forslag, er det lettere at forstå. Enhver ting har som bekendt en modsætning,

og de modsætninger vil åbne folks øjne for, at sådan og sådan kunne man også gøre. Jeg skal i den forbindelse rose ministeren for at have givet tilsagn om at ville gøre det.

Med hensyn til den generelle åbenhed kan man heller ikke sige andet, end at ministeren overholder den på mange områder. Men der er altså en måde, vi kan gøre det bedre på, og det vil vi gerne have fremmet med denne debat.

Derudover er der en del snak om trafik, og i vores landdistriktsdagsorden var vi jo også optaget af at få sat trafikdebatten i gang og få den sat på andre spor. Men det, vi læser om i redegørelsen, er jo højhastighedstog og de store, overordnede kommunikationslinjer, og der er en meget lille vægtning af trafikken og trafikproblemerne i landdistrikterne. De telebusser, vi talte om i den seneste debat, vil vi gerne have på banen. Vi er indforstået med og føler det naturligt, at der også i landdistrikterne er nogle tilbud til dem, der ikke har eller ikke vil have egen bil. Vi har ikke hørt meget om det i debatten i dag, men jeg regner med, at ministeren får mulighed for at redegøre for det i sit næstfølgende indlæg.

Sluttelig vil jeg sige lidt om byspredning. Selv om det kun har været et lille tema i debatten, er vi enige om, at byspredning er noget, vi skal passe på. Vi skal passe på ikke at gøre det til et helligt princip, når vi samtidig ved, at vi måske selv synes, det en gang imellem er allerskønnest at bo i et øde hus på landet med udsigt over hav og fjord. Vi er godt klar over, at alle ikke kan bo sådan, men vi skal passe på ikke at gøre det til noget forfærdeligt, for det er dog sådanne steder, det er smukkeste at bo. Vi skal have en lidt mere afbalanceret holdning og ikke hakke så meget på de lande, der har valgt en anden byggestil. Jeg synes ikke, vi skal være så selvgede, at vi gør det.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Jeg beklager, at jeg ikke var hurtig nok, da hr. Martin Glerup havde ordet før, for hr. Martin Glerup rørte jo ved det, der vel er essensen i redegørelsen, nemlig at der bor 4 millioner mennesker i byerne og 1 million på landet, og at de 4 millioner i byerne også skal have et sted, hvor de kan komme på rekreation. Det er helt klart.

Hr. Martin Glerup har et problem med at trække redegørelsen tilbage. Men man kunne måske sige, at det, der nu er udgivet, er første del, som omhandler de 4 millioner i byerne, og

at det, vi mangler, er anden del af redegørelsen, som skal komme ret hurtigt, og som skal omhandle den ene million på landet.

I tirsdags diskuterede vi, hvad der vil ske med f.eks. hele Vestkysten, hvis almeninteressen kommer til at tage overhånd. Vi har Vadehavsproblemet, vi har haft et problem med, at de lokalboende ikke kunne få lov til at fiske i Ringkøbing Fjord eller ved åen, vi har en fredning ved Nissum Fjord, og vi har Harboør Tange osv., hvor man næsten forhindrer den lokale befolkning i at få adgang til nogle skønne områder, som den er opvokset i og til dels har levet af.

Når vi læser de høringssvar, vi har fået, må det ligge i både hr. Martin Glerups og ministerens baghovede, at høringssvarene ikke giver anledning til, at redegørelsen skulle være skrevet på den måde, man har gjort. Den burde have været skrevet på en anden måde, og der burde have været nogle andre konklusioner, som også tog lidt hensyn til dem, der bor på landet.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Til hr. Jens Kirk vil jeg gerne sige, at det kan være lidt vanskeligt at tage hensyn til indsigelserne i selve oplægget, før indsigelserne er kommet. Jeg kan godt se, det ville være ideelt, for så havde man jo ingen problemer med at få dem indpasset, men det kan ikke lade sig gøre. Det er noget urealistisk snak at komme med, og miljø- og energiministeren har jo givet tilsagn om, at han vil tage hensyn til de indsigelser og til den debat, der foregår i dag.

Vi går i Socialdemokratiet ind for en afbalanceret byvækst, hvor der skal være plads til udvikling i landsbyernes bymønstre og opad, som jeg sagde. Der skal være plads til en fornøftig og god udvikling i landdistrikterne – ikke at de skal gøres til naturreservater, langtfra, men derfor kan vi jo godt opføre os ordentligt med hensyn til beskyttelse af nogle enestående naturværdier. Det tror jeg også hr. Jens Kirk er enig i.

Til hr. Niels J. Langkilde kan jeg sige, at trafikministeren har fremlagt en trafikhandlingsplan, hvori bl.a. indgår en styrkelse af den kollektive trafik. Jeg er selvfølgelig vidende om, at man adskillige steder har gjort forsøg med telebusser og andre former for styrkelse af den kollektive trafik i de tyndere befolkede områder. Jeg ved bl.a., at Ikast Kommune gennemfører et forsøg med at lade samtlige borgere få lejlighed

til at køre gratis med den kollektive trafik efter klokken 8 om morgenen, og det kan blive spændende at se, om det er en vej frem.

Der foregår altså noget, og vi er selvfølgelig indstillet på, at de mindre byer også skal have andel i den byfornyelse, der er aftalt. Den er hårdt tiltrængt nogle steder, fordi nogle af byerne har truede bygninger.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Hr. Martin Glerup skal ikke være i tvivl om, at vi i Venstre går ind for en god vækst, både i byerne og på landet.

Når hr. Martin Glerup taler om høringssvar, er det jo den omvendte verden: Det burde være disse høringssvar, der blev til planlægningsredegørelsen, og ikke omvendt. Hr. Martin Glerup sagde, at det ikke kunne lade sig gøre, fordi høringssvarene først kom ind bagefter. Nej, først når man har fået høringssvarene ind, kan man lave sin beretning, ikke et øjeblik før.

(Kort bemærkning).

Niels J. Langkilde (KF):

Hr. Martin Glerup henviste til en masse ting, men han svarede ikke på det, jeg spurgte om. Jeg spurgte om den dagsorden, hvor vi jo netop vedtog, at der skulle nedsættes et hurtigtarbejdende udvalg med den opgave at foretage en gennemgribende analyse med efterfølgende fremsættelse af løsningsforslag senest den 1. marts 1997, og det skulle ske med henblik på at gøre transporten på landet og til de små øer mere optimal, fleksibel og miljørigtig samt gøre den kollektive transport mere individuelt orienteret. Men er der sket noget som helst indtil nu? Dagsordenen blev vedtaget den 29. februar, og i dag er vi henne i maj måned!

Steen Gade (SF):

IF SF er vi glade for at få en drøftelse af det forslag til landsplanredegørelse, som er udsendt, og jeg synes nok, det skulle være det vigtigste i denne debat i stedet for den dagsordensdiskussion, debatten har udviklet sig til. Derfor vil jeg koncentrere mig om redegørelsens indhold og dermed også om den grundindstilling, der præger udkastet, med henblik på at påvirke miljøministeren, så vi kan få ændret grundindstillingen i den endelige redegørelse.

Samtidig vil jeg forholde mig til det helt nye aspekt, som ligger i landsplanredegørelsen, nemlig at den har et europæisk, et internationalt

udgangspunkt. Det er faktisk ikke set før, og det er vel rent faktisk det, vi skulle bruge lidt kræfter på, for det er noget helt nyt: At se udviklingen i sammenhæng med, at redegørelsen bliver et dansk udspil til det planarbejde, man er gået i gang med i EU, og som skal drøftes i foråret 1997.

Jeg vil godt sige til de partier, der har stillet forespørgslen, at SF har fremsendt hørings svar. Når partierne har læst hørings svarene så grundigt, har jeg undret mig over, at ingen af partierne har læst SF's hørings svar, for vi har nemlig brugt vores demokratiske ret til som parti at indsende vores meninger om det materiale, der er sendt ud, og det kunne alle andre partier også have gjort. Jeg siger ikke, at vi er meget bedre end alle andre, og at det ikke er i orden med forespørgselsdebatten, for det synes jeg faktisk det er. Men det er da klart, at når vi har tænkt tingene igennem i SF og har lavet vores hørings svar, vil mit indlæg i dag i hovedtrækkene følge de linjer, vi allerede har fremsendt til miljøministeren, linjer, som jeg vil understrege i dag, og som jeg meget stærkt vil opfordre miljøministeren til at rette forslaget ind efter.

Vi kan sagtens se behovet for også at anskue landsplanlægning i et europæisk perspektiv. Det er helt oplagt, at initiativer i Sydsverige vil påvirke os, og vi er afhængige af beslutninger, som tages på den anden side af Østersøen. Hvis der laves en bestemt prioritering i de tyske delstater, som ligger op til Østersøen, får det betydning for os, og sådan kan man kigge rundt i alle vores nærområder på den anden side af grænserne.

Men vi er især optaget af den vinkel, fordi vi i disse år oplever markedets centralisering med enorm styrke. Når vi taler om problemet med planlægning, handler det jo om, at det er EU's åbning af det indre marked og de deraf følgende beslutninger samt den globale internationalisering af økonomien, der fører til centralisering, og jeg ville have taget Venstres og De Konservatives indlæg indtil nu mere alvorligt, end jeg faktisk har gjort, hvis man havde været bare en smule inde på det. Jeg ved godt, at det rammer hellige køer i partiprogrammerne, for konklusionen vil jo blive, at man skal gribe ind over for markedet og styre markedet, mens de to partier bilder vælgerne ind, at det er det stik modsatte, der er det rigtige svar. Når vi forstår det udgangspunkt, bliver vi endnu mere kritiske over for den linje, der er lagt.

Jeg vil citere regeringens mål – det kan godt være, det står flere steder, men jeg har fundet et godt sted, hvor der står:

»For det første at optimere indretningen af det europæiske rum og fremme en bæredygtig udvikling. For det andet at sikre danske interesser tilgodeset, så Danmark kan fremstå med en attraktiv og konkurrencedygtig rumlig struktur på tærsklen til det næste årtusind.«

Det er i sandhed ikke det klareste budskab, der er kommet fra miljøministerens mund. Der plejer at være lidt mere klar snak, hvad det egentlig handler om. Nu kan uklarhed jo være ubehagelig, men jeg synes i virkeligheden, det er værre, når man ser, at redegørelsen er præget af en masse modsætninger. Man kommer med rigtige miljømål, f.eks. dette: »Trafikarbejdet skal reduceres markant for at modvirke de største miljøproblemer, Europa står over for.«

Okay, det er jeg enig i. Men hvad bliver så svaret, når man ser på de konkrete udspil? Jo, så skal vi fortsætte udbygningen af motorvejene, men det er Venstre og De Konservative selvfølgelig enige i. Der skal opbygges en motorvejs trekant mellem København, Oslo og Stockholm, og jeg synes, det er direkte forrykt at forestille sig, at Danmark i år 2018 forsat skal have 11 indenrigs lufthavne.

Det er da skørt. Det var da sådan noget, vi skulle diskutere: om det er en rigtig udviklingslinje. Vi siger, den er forkert. Vi vil have den ændret.

Den måde, Femer Bælt-forbindelsen er håndteret på, kører efter min opfattelse efter samme cementtankegang. Havde man sagt, at den kun skulle være togbaseret, havde jeg forstået logikken i det, man skriver på en af siderne, nemlig at man skal mindske transportarbejdet i Europa.

Vismændenes nylige rapport, hvor de tager transportområdet op, viser jo, at havde man bare ladet den kollektive trafik få de samme vilkår som biltrafikken, havde vi haft 20 pct. mere af vores transport ovre på kollektiv trafik, end det er tilfældet i dag. Det viser, at her er et område, hvor der kan gøres noget, og hvor vi politisk må gøre noget. Men er Venstre og De Konservative med på det? Det er jo højere benzinpriser, det er restriktioner over for bilismen osv. Nej! Og det er derfor, jeg ikke tager så alvorligt på indholdet af denne debat i dag.

Der må foretages et valg, og mit spørgsmål til miljøministeren i dag er, om vi kan få det valg foretaget i den endelige udgave. For min skyld kan det godt komme i flere scenarier, som hr.

Bent Hindrup Andersen var inde på, men det valg skal altså foretages efter vores opfattelse.

Indgangsvinklen ligger lige for. Man kunne også have taget udgangspunkt i noget europæisk, nemlig Delors' hvidbog for vækst og beskæftigelse, kapitel 10. Det kunne man have taget udgangspunkt i og sagt: Det er sådan, vi griber det an. Det er den stærkeste kritik af det traditionelle vækstsistem, vi finder på tryk i officielle dokumenter, og så kunne vi have gået det igennem og sagt, at det skal være styrende for den økonomiske aktivitet og dermed også for planlægningen.

Kun på den måde kan betragtningerne om mindre transportarbejde på det europæiske territorium blive troværdige. Der kan ikke skræves så vidt mellem på den ene side og på den anden side, vil jeg sige til ministeren, som der gøres i denne redegørelse.

Og så til landdistrikterne. SF står entydigt for en politik, hvor vi skal styrke landdistrikterne, så det valg er taget for længst, vil jeg sige til hr. Hans Christian Schmidt. Men hvor er Venstre og De Konservative på de politikområder, hvor vi kunne gøre noget? Hvor er Venstre og De Konservative med hensyn til at få lavet en lovgivning, der hindrer opbygning af lavprisvarehuse? Det mest afgørende i de næste to-tre år er at få taget en sådan beslutning, hvis man vil bevare livet i landdistrikterne.

Hvor er Venstre med hensyn til indgreb i trafikken? Det er ret vigtigt, for hvis vi ikke får bygget mere på lokal selvforsyning i en rimelig udstrækning, fører lokaliseringen i hele Europa, men specielt i Jylland, direkte til, at alle virksomheder flytter ned til motorvejene, fordi alle tror, at de skal have hele deres lagerbeholdning liggende ude på de europæiske motorveje.

Det er noget af den galskab, der er sat i værk via markedets styring i disse år. Jeg mindes Der Spiegel, der havde en beskrivelse af en yoghurt. De havde tegnet dens transportruter rundt i Europa, og man ser de tusindvis af kilometer, der bliver kørt for at producere en yoghurt. Derefter køres den så også adskillige hundrede kilometer ud til forskellige forbrugere.

Når jeg koncentrerer mig så meget om det med markedscentralisering, er det, fordi jeg mener, at det, som Venstre og De Konservative fortæller deres vælgere til daglig om, hvilken politik der skal føres, er direkte gift for en styrkelse af landdistrikterne.

Jeg vil slutte med at sige, at min opfordring til miljøministeren består af fire punkter, og det er i

hvert fald betydelig mere konkret end den dagsorden, der er foreslået, for den handler jo bare om, at ministeren skal gøre noget, som ministeren mere eller mindre vil gøre i forvejen, og så skal han have et nederlag i dag. Men jeg siger noget konkret, for det er det, debatten bør bruges til.

Punkt et: Tag udgangspunkt i, at der skal klare politiske prioriteringer til, hvis markedets centralisering og skævvridning skal kunne modvirkes. Det er det ene.

Det andet er: Brug Delors' hvidbog, kapitel 10, som udgangspunkt for en virkelig økologisk bæredygtig udviklingsstrategi.

Punkt tre: Udbyg afsnittet om de små samfund i et samspil med de større og store bysamfund, som de nødvendigvis skal udvikles i, når man anskuer det her i en bred europæisk sammenhæng. Det handler ikke kun om de små landdistrikter, det handler om at styrke de små byer og også de lidt større, også København og andre byer, for kun på den måde kan man bevare bosætningen direkte ude i lokalsamfundene.

Og så det fjerde: Sats på en helt anden trafikpolitik end den, der præger redegørelsen.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (DF):

Man kunne jo godt høre, at det var en super-europæer, der var på talerstolen her før mig. Det meste af talen drejede sig sådan set om de europæiske forhold og EU-forhold og lignende, som står omtalt i den rapport. Det er ganske rigtigt, at der står det, og Delors fik også et par ord med på vejen; der var i hvert fald et citat fra ham, så det virker alt sammen meget godt.

Men det, sagen drejer sig om, vil jeg sige til SF's ordfører, hr. Steen Gade, er noget mere jordnært i rapporten omkring de ting, som dagsordenen omtaler. Og dér kunne jeg godt tænke mig at sige til miljøministeren, der var lidt højt oppe i formiddags – jeg synes også for højt – at han egentlig burde give en form for undskyldning for de udtryk, han brugte om Folketingets medlemmer: Man må aldrig have lov at glemme, at minister betyder tjener, og ministeren er og bliver tjener for Folketinget.

Jeg synes, at efter det, ministeren sagde, skulle der egentlig ikke være nogen tvivl om, at ministeren kunne anbefale den øvrige del af Folketinget at stemme for denne dagsorden, hvis det passer, hvad ministeren siger, at alle de ting, vi taler om her i debatten, bliver indarbejdet i det reviderede forslag. Det er jo det, dags-

ordenen siger. Problemet er bare, at der er for mange her i Folketinget, der ikke rigtig tror på regeringen i denne sag.

Lad os tage for to måneder siden, den 29. februar 1996. Da var også SF medforslagsstillere til en dagsorden, der blev vedtaget af store dele af Folketinget, vedrørende forholdene i landdistrikterne. Hvis vi ser på den dagsorden, har vi senere fået en fax fra indenrigsministeren, hvor hun – i gåseøjne – mere eller mindre begynder at løbe fra dagsordenens indhold. Der har vi måttet skærpe tonen over for hende og sige: Det er altså de ting, der er besluttet, og det er de ting, der skal køres frem.

Og det er det samme, vi frygter her: at selv om miljøministeren slår ud med armene og er meget velformuleret her på talerstolen – det vil jeg erkende – er vi lidt nervøse for, at ministerens ord bare er ord, som ikke bliver efterlevet. Derfor vil vi godt ligesom have det bundet op på et eller andet, og det er grunden til den dagsorden, som vi er enige om at foreslå her i dag.

Så jeg synes, at vi skulle prøve at skruer denne debat derned, hvor den hører hjemme. Det er noget mere jordnært, og al den Supereuropasnak har vi slet ikke brug for i relation til den debat, som vi fører i dag. Men selvfølgelig har man lov at sige, hvad man har lyst til.

(Kort bemærkning).

Niels J. Langkilde (KF):

Jeg var lidt skuffet over, at SF ikke kunne stemme for den dagsorden, der er foreslået. SF har været aktivt med i meget af landdistriktpolitikken. Det havde været rart, om man kunne gøre det, og jeg synes, at begrundelsen for det var meget svag og meget skuffende.

Men det, det kører på i hovedpunktet, er angsten for markedet, angsten for de ting, som markedet udvikler. Nu er det sådan, at Det Konservative Folkeparti ønsker, at vores erhvervsliv, vores arbejdsmarked faktisk fungerer som et marked. Men det skal ikke være kræfternes frie spil uden nogen form for reguleringer, som man hørte det i gengivelsen fra SF.

Der er masser af reguleringer, som vi sætter ind for at få markedet til at køre bedst muligt, men vi vil ikke over i et centralistisk planlægningssystem, hvor man tager konkurrencen som drivende kraft ud af det. Man kan jo ikke bare vedtage, at nu skal Tønder by udvikle sig positivt. Det afhænger jo ret meget af folkene i Tønder by, om den gør det, eller om en landsby gør det.

Så bliver det efterlyst, at vi skulle gøre noget på trafikområdet. Jamen det har vi jo rent faktisk gjort med den dagsorden, vi alle sammen vedtog herinde. Der skulle nedsættes dette udvalg netop for at arbejde med det.

Men hvad er der sket? Vi har ikke hørt noget. Jeg håber, vi får noget at vide om det her i dag. Det, vi er bange for, er, at vi bliver nødt til at holde regeringen fast på det, for ellers sker der ikke noget. Det er ærgerligt, at det er sådan, men når resultaterne ikke kommer hurtigt, er vi altså nødt til at gentage dem og have dem på papir. Så ved vi, hvad vi har at holde os til.

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Det, en del af øvelsen går ud på lige nu, er, at miljøministeren vil prøve at forklare, at i denne landsplanredegørelse mangler der noget. Han siger det ikke så tydeligt, som vi gør i dagsordenen. Han siger lidt om, at der kunne jo have været skrevet lidt mere om landdistrikterne.

Det er tankevækkende, for det her er jo ikke en fristil. Det er et hæfte udsendt af ministeriet, velgennearbejdet punkt for punkt. Der er masser af embedsfolk, som har siddet og kigget hver eneste side igennem. Og nu kommer man så til at kigge i det og siger: Hov, der stod ikke noget særligt om landdistrikterne. Nå ja, det var lige en fejl.

Det er jo ikke en fejl. Det er selvfølgelig helt bevidst, at man har kørt den politik. Det passer også sammen med Vadehavet og alt andet, hvor man er ude og belære befolkningen om, hvordan de skal leve derude. Det er ikke sådan, at landdistrikterne skal trives på deres egne vilkår.

Derfor blev jeg glad, fordi hr. Steen Gade sagde til ministeren: Der er ikke sammenhæng i planen. Det har hr. Steen Gade ret i. Nu har vi så kun regeringen tilbage, der mener, at der stadig væk er sammenhæng i planen.

Der er ikke sammenhæng i planen, og derfor vil jeg godt spørge, for det ville være interessant at høre, om hr. Steen Gade er enig i, at der mangler et helt afsnit om landdistrikterne, for ellers er det jo omkostningsfrit for miljøministeren. Miljøministeren kan stå på talerstolen og sige, hvad han vil, om landdistrikterne, hvis hr. Steen Gade ikke vil holde miljøministeren fast på, at der mangler et afsnit om landdistrikterne, og at det skal han efterleve.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Jeg skal sige til hr. Hans Christian Schmidt, at de fire punkter, jeg sluttede med, var den dagsorden, jeg synes skulle have været vedtaget, hvis vi skulle have lavet en. Den kunne vi nok ikke være blevet enige med Venstre om. Det er jeg sådan set ked af, for det er den, der burde vedtages. I den indgår jo, at landdistrikterne skal styrkes, at det tema skal prioriteres helt anderledes i det næste papir, vi skal se på.

Jeg tror, at man skal se lidt dialektisk på det med landdistrikterne. Jeg er ret sikker på det, for man får kun styrket landdistrikterne i dag, hvis man samtidig også satser meget på at styrke de små byer, der ligger i landdistrikterne. At man også sørger for, at de lidt større byer, der ligger i nærheden, indgår i et samspil med de mindre byer og landdistrikterne, og at man også har et samspil med de største byer, er, og det kan lyde lidt besværligt, den dialektik, jeg tror er nødvendig.

Hvis man tror, man kan sige: Det er kun landet, det handler om, løser man ingenting. Så styrker man ikke landdistrikterne. Men hvis man derimod får det til at hænge sammen, gør man det. Jeg har sagt, at det er mit synspunkt, at der skal en helt anderledes kontant melding fra regeringen til på det punkt.

Til hr. Langkilde: Jeg har ingen angst for mærkedet. Jeg ved bare, hvordan det er, og jeg synes, at Venstre og De Konservative lidt tydeligere skulle sige, at det er markedet, vi skal i gang med at stille nogle klare spilleregler op for. Det er det, det handler om, hvis vi skal sikre, at centraliseringsbølgen i den del af verden, vi lever i, bliver bekæmpet.

Og så til sidst til hr. Nødgaard. Det, jeg sagde, var noget om det, der står i landsplanredegørelsen. Jeg indrømmer, at jeg var en af de første, der talte om – men det er da ikke min skyld – at sætte det ind i en europæisk sammenhæng.

Og så vil jeg sige: Ja, jeg mener, jeg er jordnær, for jeg ved, hvordan centralisering virker. Fra den valgkreds, jeg var valgt i før, Herning, ved jeg da godt, hvordan driften er til at flytte hen til den nærmeste motorvej på grund af, at centraliseringen og det indre marked eksisterer. Det er da dér, vi må gå ind og stille nogle nye spilleregler op, herunder indgreb over for trafikken, større transportudgifter osv. Det er da på den måde, vi kan få en anden udvikling, der sikrer, at folk kan blive boende i landdistrikterne.

(Kort bemærkning).

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Det er blot til hr. Niels Langkilde. Jeg ved simpelt hen ikke, hvad mere vi skal gøre for landdistrikterne. Så sent som for ti dage siden var vi alle sammen indkaldt til møde hos indenrigsministeren for at diskutere, hvad vi hver især havde af bud og ønsker til det udvalgsarbejde, der nu er sat i gang. For ti dage siden!

Og nu har miljøministeren fra Folketingets talerstol tilkendegivet, at han og regeringen er parat til at styrke hele temaet om landdistrikterne i landsplanredegørelsen. Hvor meget mere skal der til, før Det Konservative Folkeparti er tilfreds? Der er også andet i det her land end landdistrikter.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Hr. Steen Gade skal have tak for at bringe indholdet i landsplanredegørelsen på banen og især det, som den også har været kritiseret voldsomt for, netop landdistrikterne.

Det, der i øvrigt er interessant i det efter min opfattelse, er netop den politik, som har været ført også af den borgerlige regering i mange år med støtte fra landboorganisationerne, som har gjort, at man har fjernet det fundamentale grundlag for landdistrikterne, nemlig følgeindustrien, der flyttede ind til de mindre byer og så til de større byer. Og så har MD Foods gjort, hvad de kunne, for at lukke havelågen godt og grundigt bag sig ved at lave klausuler om, at der ikke må laves mejerier i deres tidligere bygninger.

Nu kommer økologerne med meget fornuftige planlægningsinitiativer og initiativer til at udvikle produktionen, så man har følgeindustrien så tæt som muligt på jordbruget, så alle restprodukterne nemt og uden energiforbrug kan komme tilbage, hvor de hører til, enten som foder eller gødning. Det er det fundamentalt grundlæggende, vi skal have vendt for at få en sund udvikling i landdistrikterne.

Så kan man sige: Hvordan gør man sådan noget, og hvilken måde skal man gøre det på? Her vil jeg gerne nævne, at Vejle Amt har udskrevet en idékonkurrence og publiceret den i en bog, der hedder: »Bedre landsbyer – nye tider«. Det synes jeg er en god måde at gøre det på.

Heri får man faktisk netop stillet op, at det vil være meget forskelligt, hvad der skal gøres fra egn til egn og fra område til område og fra den

ene lille landsby til den anden ud fra det, der er karakteristisk de steder. Så får man et helt andet planlægningsgrundlag, som ikke længere er vækst, men som tager udgangspunkt i de fysiske rammer, og som bygger videre på den tradition, der er, og også får en ordentlig arkitektur og landskabsplanlægning op at stå.

Det er for mig at se noget, der peger i den rigtige retning, og det, jeg vil håbe der kommer ud af det her, er, at det videre planlægningsarbejde for eksempel også benytter sig af sådan nogle initiativer som dette, hvor man udskriver en idékonkurrence om, hvordan man skal gøre tingene.

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Jeg vil godt sige til hr. Steen Gade, at jeg har noteret mig, at hr. Steen Gade også har den holdning, at der skal gøres noget for landdistrikterne. Men umiddelbart er det jo ret omkostningsfrit, når vi taler om landsplanredegørelsen.

Kunne hr. Steen Gade ikke løfte sløret for, hvilke initiativer SF vil tage for at få indflydelse på denne landsplanredegørelse, så der kommer et helt afsnit om landdistrikterne? Det var jo rart for os andre at vide, hvad det er for nogle ting, og hvornår man vil man gå i gang med dem.

Vi så jo ikke denne redegørelse, inden den røg ud. Jeg kunne godt tænke mig at vide, hvilke initiativer SF vil tage, så vi kan sikre os, at hele det afsnit kommer med. Og så blot: Er hr. Steen Gade enig i, at der mangler et helt afsnit om landdistrikterne?

Det er måske overflødigt at spørge om det, men jeg vil gerne sige til fru Elsebeth Gerner Nielsen, at jeg forstod, at der var meget andet end landdistrikter. For os har det en stor betydning, men jeg vil gerne spørge fru Elsebeth Gerner Nielsen, om Det Radikale Venstre er enig i, at der mangler et helt afsnit i landsplanredegørelsen om landdistrikterne? Det er sådan set det eneste spørgsmål. Jeg vil bare gerne vide: Er Det Radikale Venstre enig i, at der mangler et afsnit om landdistrikterne?

(Kort bemærkning).

Niels J. Langkilde (KF):

Hr. Steen Gade nævnede SF's indlæg, og i det materiale, der er tilgængeligt for mig, har jeg kun kunnet finde et brev om, at der senere vil komme et brev om, at SF Sydfalster har ønsket nogle specielle trafikproblemer løst med hensyn

til det grænseoverskridende og forbindelsen til Sydfalster.

Det er måske bare ikke kommet med i det materiale, vi har fået. Men SF Sydfalster gør sådan set opmærksom på det samme, som flere har været inde på, navnlig i et ganske glimrende indlæg fra Sønderjyllands Amt, nemlig at man har glemt at tænke på det grænseoverskridende, og det er netop en af de ideer, man vil kunne bruge, når man vil se planlægningen i europæisk sammenhæng. Det vil jeg opfordre til kommer med i næste udgave.

Så var fru Elsebeth Gerner Nielsen oppe at spørge, hvad mere vi ville have. Vi vil sådan set bare have, at de løfter, der er afgivet, og de ting, der er besluttet i Folketinget, bliver ført ud i livet. Vi har faktisk besluttet, at der skulle ned sættes et sådant udvalg, og da vi var til det møde for ti dage siden, fik vi at vide af indenrigsministeren, at nej, der var ikke sket noget, man ville ikke rykke derovre, og det var ministerens ansvar. Det kan godt være, at der er sket noget i de sidste ti dage. Jeg har bare ikke set det.

Jeg vil gerne vide: Er det hurtigtarbejdende udvalg overhovedet sammensat? Sker der noget? Det kan godt være, at det er sket, men jeg synes bare, vi skal have det at vide i debatten her i dag, for det kunne vi ikke få at vide for ti dage siden. Nu er der lejlighed til at høre, om der er sket noget siden vores møde.

Derudover kan man være lidt ærgerlig over, at det tog så lang tid at få det møde etableret. Det havde jeg forventet måske skulle holdes en uges tid efter, at vi havde vedtaget dagsordenen, så vi kunne komme i gang. Men det er jo nok det, der er problemet: at regeringen ikke er lidenskabeligt optaget af det her. Det er noget, man måske lidt bliver trukket til. Vi ville gerne have, at det var en naturlig, integreret del af politikken.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Jeg har lyttet lige så stille til debatten her i det sidste stykke tid, og jeg bliver faktisk helt dårlig, får faktisk kvalme over den, særlig det hyklerske, som hr. Steen Gade kom med, og også fru Elsebeth Gerner Nielsen: De vil gøre alt for landområderne! Den sidste revision af landbrugsloven var Det Radikale Venstre meget involveret i. Den gjorde, at jordpriserne stiger og stiger, for man skal eje den jord, man bruger.

Kunne hr. Steen Gade og fru Elsebeth Gerner Nielsen ikke komme herop med bare to eksempler på, hvad de har gjort for at hjælpe yderområderne? De siger, de vil gøre alt.

Lovforslag nr. L 145 om at overføre landzonen fra amterne til kommunerne – det er anden gang, jeg bruger det, men det har jeg tilladelse til, for det er dét, samtlige 275 kommuner her i Danmark siger, der skal til, ganske enkelt. Og hvem stemmer imod? Det gør minsandten både De Radikale og SF, som her vil påstå, at de hjælper landområderne. Kan de ikke godt forstå, at jeg får kvalme? Jeg vil bede hr. Steen Gade og fru Elsebeth Gerner Nielsen om at komme med eksempler på, hvordan de vil hjælpe landområderne.

(Kort bemærkning).

Jens Vibjerg (V):

Skal jeg tage fru Elsebeth Gerner Niensens udtalelser som udtryk for, at De Radikale har fået nok af landdistrikterne, at nu gider man ikke interessere sig for dem mere, og at det er o.k., at redegørelsen slet ikke tager hensyn til landdistrikterne?

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Når jeg hører hr. Bent Hindrup Andersens korte bemærkning om bæredygtig udvikling i lokalsamfundet og sådan noget, forstår jeg ikke helt det selskab, som hr. Bent Hindrup Andersen har placeret sig i i dag, men det kan vi måske få endnu tydeligere placeret, når hr. Bent Hindrup holder sit eget indlæg. Jeg synes, det lød meget klogt, det, hr. Bent Hindrup Andersen sagde, men jeg er ikke så sikker på, at de andre forslagsstillere synes, det lige præcis er den vej, det skal gå.

Jeg tror, jeg har svaret hr. Hans Christian Schmidt. SF mener, at hele diskussionen om landdistrikterne skal beskrives klarere, og jeg har også hørt miljøministeren sige det. Jeg tror, at der er så meget dialektik i det her, at skal man sikre landdistrikterne, skal man også tage beslutninger, der har med de små byer, der ligger tæt på landdistrikterne, at gøre, og beslutninger, der ligger lidt tættere på også i de større byer. Det er mit hovedsyn her.

Og så siger hr. Aage Brusgaard, at han har fået kvalme. Jeg kan ikke løse det problem, han har, men han beder om to eksempler.

Der var en opfordring fra SF til vores miljøminister om, at man skulle lave indgreb over for

lavprisvarehuse, og det er vel det mest virksomme middel, vi har set til dato. Der er mange små erhvervsdrivende i de små byer ude i landdistrikterne – jeg ved ikke, om de sender takkekort til miljøministeren og SF og andre, der støtter det, men de ved godt, at det er det, der er med til at sikre en lang række landsbyer, så de ikke allerede er blevet kastet bort og livsgrundlaget forsvinder for dem som bæredygtige enheder.

Det andet er en overordnet uddannelsespolitik med placering af en række videregående uddannelser, ikke så de ligger ude på landet, men i de nærliggende byer. Det gør, at folk kan blive ved med at bo på landet, og at deres børn kan få uddannelse i nogle byer, som de ikke skal rejse frygtelig langt til.

Det er den mere nuancerede måde at kigge på det, som man er nødt til at foretage i stedet for den lidt enøjede måde at betragte det på, som jeg synes at nogle af ordførerne gør i dag.

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Jeg tillader mig at starte med nogle svar til de mange ordførere, der har været oppe.

Vi har nedsat det hurtigtarbejdende udvalg. Vi blev alle sammen enige om, at den landdistriktsgruppe, som allerede er nedsat, skal arbejde videre med den dagsorden, som vi alle sammen har været med til at vedtage. Så landdistriktgruppen er nedsat.

Til hr. Aage Brusgaard om stigningen i jordpriserne: Jeg tror, at den væsentligste grund til, at priserne på jord stiger ude på landet, er EU's hektarstøtteordninger, som lynhurtigt kapitaliseres til stor ugunst for landdistrikternes udvikling og til stor ugunst for unge, som ønsker at etablere sig som landmænd.

Så er jeg blevet spurgt om, hvad vi gør for landdistrikterne.

For det første har vi bl.a. afsat en stor trafikpulje til eksperimenter med nye former for kollektiv trafik ude på landet.

For det andet har vi oprettet Indenrigsministeriets forsøgspulje til støtte for alle mulige forskellige former for folkelige aktiviteter, der kan bidrage til en ny udvikling på landet.

For det tredje har vi etableret en grøn fond, som også støtter en række forskellige former for miljømæssige aktiviteter ude på landet.

For det fjerde har vi stoppet for udbygningen af storcentre, hvilket vil komme landdistrikterne vældig meget til gavn, fordi det vil stoppe butiksdøden. I den sammenhæng vil jeg gerne

høre Venstres og Det Konservative Folkepartis holdning til, at vi nu stopper for udbygningen af storcentre. Jeg regner absolut med at se hr. Jens Vibjerg på talerstolen i den sammenhæng.

For det femte vil jeg gerne understrege, at den økonomiske vækst først og fremmest er kommet landdistrikterne til gavn. Den økonomiske udvikling, som vi er inde i for øjeblikket, sikrer, at der kommer flere arbejdspladser ude på landet, og i nogle områder kan man også konstatere en nettotilflytning til landområderne. Det er bl.a. tilfældet i Vejle Amt.

Endelig er jeg blevet spurgt om, om vi i Det Radikale Venstre støtter, at der skal et selvstændigt afsnit ind i landsplanredegørelsen om landdistrikterne. Jeg vil gerne, hvis nogen skulle være i tvivl, klargøre her, at miljøministeren taler på regeringspartierne vegne, når han i sin redegørelse fortæller, at det netop er en af de ting, som skal styrkes, når det endelige forslag til landsplanredegørelse foreligger.

Og lad mig så gå over til min egentlige tale i forbindelse med denne forespørgselsdebat.

Jeg vil konstatere, at miljøministeren har sendt et udkast til landsplanredegørelse til høring. I Det Radikale Venstre har vi med interesse læst det udsendte udkast – udkast, kære folketingsmedlemmer og kolleger – og med udgangspunkt i det og i de høringssvar, som udkastet har givet anledning til, glæder vi os til at deltage i arbejdet med udformningen af den endelige landsplanredegørelse, et arbejde som alle Folketingets partier selvfølgelig kan, skal og bør deltage i.

(Kort bemærkning).

Niels J. Langkilde (KF):

Jeg prøver vist for sjette gang nu at få et svar på et spørgsmål. Jeg spurgte, om det udvalg, som blev besluttet nedsat i dagsordenen om trafikken, er nedsat, om der er sket noget? Nu svarer fru Elsebeth Gerner mig, at man har besluttet – og jeg var selv med til det – at nedsætte et helt andet udvalg. Ministeren forsøgte at slå alt det her sammen, men det var jo det, vi sagde nej til. Det var der et flertal i Folketinget, der sagde nej til og sagde, vi vil gerne have dette specielle udvalg nedsat. Jeg vil gerne høre fru Elsebeth Gerner Nielsen: Er det nedsat? Ved fru Elsebeth Gerner Nielsen noget om dets virksomhed? Indenrigsministeren vidste jo ikke noget om det.

Så er det omkring storcentrene. Jeg har givet udtryk for vores holdning ved flere lejligheder her i dag. Vores holdning er den, at vi ikke skal

støtte den ene type virksomhed frem for den anden med kommunale eller andre former for skattekroner – selvfølgelig ikke. Det stod også i dagsordenen. Vores holdning er, at planlægningen skal ligge decentralt. Det skal ikke foregå centralt.

Det vil sige, at i én kommune vil man acceptere én form for byggeri, og det kan man ikke i en anden kommune. I ét amt vil man acceptere storcentre, men ikke i et andet, fordi der er ikke et tilkørselsforhold, fordi der er andre forhold, der ikke er i orden. Det skal afgøres lokalt. Jeg er ikke den bedste til at afgøre, om der skal ligge sådan et center i Vejle, Kolding, eller hvor det er. Lad folk i Vejle Amt træffe den afgørelse. Lad dem disponere, lad dem høre dem, der er berørt af det, og så lad dem stå til ansvar. Det er dem, der skal leve med det bagefter. Det er ikke os herinde. Så lad os endelig stå vagt om en decentral planlægningskompetence. Det er vi tilhængere af.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Det er fru Elsebeth Gerner Niensens bemærkning om, at det er hektarstøtten, der får jorden til at stige i pris. Det er en fuldstændig fejlurdering af tingenes tilstand. Jordprisen stiger på grund af de jordlove, vi har fået vedtaget. Man skal eje og kan ikke leje, og i øjeblikket kan en jordbruger altså ikke sælge en tredjedel af sin besætning og så fortsat svare sine kreditorer. Det er en umulig proces, og derfor må man skaffe den jord. Så det er helt forkert at sige, at hektarstøtten er skyld i, at jordprisen stiger.

(Kort bemærkning).

Jens Vibjerg (V):

Nu siger fru Elsebeth Gerner Nielsen, at hun står bag regeringen, og at De Radikale står bag regeringen.

Står De Radikale også bag ministeren, når han ikke vil give udlejningstilladelse til lovligt opførte hytter? En af betingelserne for udvikling i landdistrikterne er også, at vi kan styrke landbrugsturismen, og det har vi i hvert fald konkrete eksempler på, at det vil ministeren ikke. Står De Radikale bag det?

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Det er til fru Elsebeth Gerner Nielsen. Vi vil da gerne sige, at vi står fuldt ud bag nedsættelse af et landdistriktsudvalg. Det er jo faktisk sådan, at

det var på initiativ fra Venstre og De Konservative – vores punkt 20 – og det er ikke noget, regeringen skal tage æren for. Derfor havner vi jo i det samme problem igen. Når vi kommer til regeringens politik på landdistriktsområdet, udmærker den sig ved megen tale, lidt skrift.

Så længe man bare taler om landdistrikter, går det fint. Jeg skal hilse og sige, at det kan man ikke leve af.

Vil fru Elsebeth Gerner Nielsen komme op og sige her fra talerstolen, om Det Radikale Venstre mener, at der mangler et afsnit om landdistrikter? Eller har man deponeret sin stemme hos miljøministeren, så man ikke kan sige, om Det Radikale Venstre mener, at det er sådan, at der mangler et afsnit om landdistrikter? Det må da kunne lade sig gøre at få det at vide fra Det Radikale Venstre.

(Kort bemærkning).

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Det Radikale Venstre synes, at det er en vældig god idé, at der kommer et afsnit i landsplanredegørelsen omkring landdistrikter. Det skal der ikke herske nogen som helst tvivl om.

Til hr. Jens Vibjergs spørgsmål om campinghytterne og miljøministerens stillingtagen til det er svaret: Ja, det står Det Radikale Venstre bag.

Jeg vil gerne høre, om Venstre er på vej til at løbe fra de særlige regler, vi har omkring sommerhuse i det her land, og som har sikret os nogle fordelagtige muligheder i forhold til EU. Er Venstre på vej til at løbe fra det?

Så vil jeg også gerne have svar på mit spørgsmål. Vil hr. Jens Vibjerg høre godt efter? Hvordan er Venstres holdning til udbygningen af storcentre? Nu kan jeg jo forstå, at Det Konservative Folkeparti virkelig forstår at holde på alle heste på én gang. På den ene side vil man gerne gøre, hvad man kan for at sikre landdistrikternes udvikling, og på den anden side skal de frie markeds kræfter have lov til at råde, og storcentrene skal bygges der, hvor storcentrene nu har lyst til at bygge. Hver tredje detailhandelbutik er lukket inden for de sidste 10 år, der er forsvundet 700 butikker fra landdistrikterne takket være de frie markeds kræfter.

Skal den udvikling fortsætte, spørger jeg Det Konservative Folkeparti.

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Det er ikke for at holde noget egentligt indlæg, men det er for at give Folketinget en oplysning, som kan være nyttig i den fortsatte debat. Vi

diskuterer nu Detailhandelsudvalgets arbejde, og der kommer lovforslag til efteråret, som partierne har mulighed for at forholde sig til.

Så vil jeg bare til den videre debat sige, at på et møde, vi holdt for nylig – i øvrigt et meget positivt møde – med det såkaldte skæve Danmark, altså sammenslutningen af borgmestre fra en lang række mindre bysamfund og landdistrikter i Danmark, havde de en række ønsker med hensyn til planlægning og en række ønsker i forhold til det, vi diskuterer her i dag. Mødet startede med en ubetinget tilslutning fra alle borgmestre, alle partier i dette det skæve Danmark til det initiativ, jeg har taget omkring detailhandelsudviklingen, og sikringen af, at der også vil være butikker ude i de tyndere befolkede områder i fremtiden.

For dem var det en meget vigtig sag, at det her blev klaret, og jeg tager den debat, der har været her i dag, som udtryk for, at der netop ud fra interessen for landdistrikterne og for det skæve Danmark-synspunkt er en voksende tilslutning fra de partier, der har taget initiativ til debatten her i dag. Jeg tænker naturligvis først og fremmest på Venstre, De Konservative, Fremskridtspartiet og Dansk Folkeparti.

(Kort bemærkning).

Niels J. Langkilde (KF):

Jeg spurgte fru Elsebeth Gerner Nielsen før, hvordan det lå med nedsættelse af det hurtigtarbejdende udvalg. Det var sådan, at indenrigsministeren i sit udkast foreslog et samlet udvalg. Det blev der gjort skriftlig indsigelse imod fra et flertal af dem, der havde været med til at foreslå dagsordenen. Det flertal har bedt om, at der blev nedsat et særligt udvalg til at tage sig af trafikområdet, og indenrigsministeren oplyste på mødet, efter hun havde fået vores skriftlige henvendelse, at det ville ske i trafikministerens regi.

Jeg spørger nu: Er det nedsat? Er der sket noget på det område, eller har det bare været lagt hen i en syltekrukke? Jeg synes, det er vigtigt at få at vide: Hvor engageret er regeringen i det her område? Hvad vil de gøre ved det?

Omkring centrene har fru Elsebeth Gerner Nielsen ikke hørt efter, hvad jeg har sagt. Jeg har sagt, at kernen for os er, at man ikke bruger skatteborgerpenge til at favorisere den ene butikform frem for den anden. Det andet er, at planlægningskompetencen ligger ude lokalt. Derfor vil nogle konservative nogle gange sige nej til et storcenter. Derfor vil nogle konservative en anden gang sige ja til et storcenter. Men vi lægger det ud lokalt, for det er en lokal sag.

Så vil jeg godt gøre opmærksom på, at nogle steder vil man kunne se, at et storcenter vil kunne skade. Andre steder vil man kunne se, at det ikke har nogen påvirkning. Der er lavet undersøgelser, der viser, at storcentre i nogle sammenlignelige områder – om de er der eller ej – ikke har haft nogen indflydelse. Det er selvfølgelig, fordi en stor del af de butikker, der går ned, er blevet drevet af ældre mennesker, og der er ikke nogen, der vil købe en gammel købmandsbutik, der er drevet på den måde, man har drevet købmandsbutik på. Det har været pensionister, der har kørt den. Den har kunnet løbe rundt, fordi de har fået deres folkepension. Og der er ikke nogen, der har økonomi til at overtage den. Den vil blive lukket, uanset om der er storcentre eller ej.

Vi har så også hæftet os ved, at da vi gjorde lukkeloven friere, blev der friere muligheder, og der skete faktisk det, at en række små erhvervsvirksomheder inden for detailhandelsområdet fik bedre vilkår. De voksede, kunne melde om stigende omsætning, så frihed er ikke altid noget, der slår ihjel.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Hr. Vibjerg og derefter hr. Grove og så skal vi jo til at gå videre i ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Jens Vibjerg (V):

Jeg er skuffet over De Radikale. Vi har her omkring hytterne to lovligt opførte hytter anbefalet af kommunen, godkendt af amtet, holdt inden for en godkendt regionplan, som på ingen måde strider mod sommerhusreglen. Det er to simple feriehytter, der ligger inde i haven på en ejendom. Begrundelsen for, at man ikke vil give udlejningstilladelse, er, at det slider på en sårbar natur. Samtidig har man sagt, at der godt må indrettes fem boliger inde i bestående bygninger. Jeg tror, de mennesker, der vil leje boliger inde i bestående bygninger, vil slide lige så meget på en sårbar natur som de to familier, der lejer sig ind i de hytter, der ligger ude i haven på en ejendom, som ingen vil og kan udstykke, og som derfor ikke kan sælges til tyskere.

(Kort bemærkning).

Henning Grove (KF):

Jeg tror, hvis man skal holde liv i landsbyerne, så er den første betingelse, at man ude i landsbyerne er interesseret, og at man står sammen om det. Det har jo vist sig gang på gang, at hvis

man kan samle sig i landsbyerne og tager initiativ dér, så har man også muligheder for at gøre det.

Det andet, man skal gøre, er at have tillid til de folkevalgte derude, kommunalbestyrelserne. Det er dem, der er tættest på. Det er dem, der står til ansvar, næste gang de skal vælges.

Jeg aner ikke, om de skal have lov at bygge et storvarehus oppe i Helsingør. Jeg kender ikke til det område. Det må være deroppe, de tager det ansvar. Jeg kender mit eget område, og jeg ved, hvordan min holdning er til det, og jeg kan nok fortælle mine kommunalbestyrelsesmedlemmer, hvilke holdninger de skal have dér.

Man lader, som om Danmark er en stor enhed, og at man skal behandle Danmark ens for at holde liv i landsbyerne. Det skal man ikke, men man skal give kommunalbestyrelserne og beboerne muligheder. Når de har gode initiativer, skal de have lov til at komme frem med dem. De skal have lov til at gøre det ude i områderne, og så skal vi ikke have miljøministeren eller Skov- og Naturstyrelsen eller de planmyndigheder, der sidder herovre, til at forhindre de muligheder.

Det underer mig egentlig, at det er SF og De Radikale, som altid taler om det nære samfund og om tillid til det nære samfund, der sidder og vil regulere det hele herovrefra. Giv dog dem derude muligheder, så skal de nok også komme i gang. Det er det, der er problemet.

Det overordnede trafik anlæg er noget, vi skal tage os af, men overlad dog alle de andre initiativer til beboerne og de folkevalgte derude.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Jeg vil gerne til hr. Jens Vibjergs hytteeventyr føje et kapitel. Sådan som jeg forstod hr. Vibjerg, mente hr. Vibjerg ikke, at det var i strid med lov om sommerhuse og camping og at få tilladelse til udlejning af de hytter. Det er netop det, der er problemet, fordi vi i den danske planlovgivning har bestemt, at vi vil have koncentreret hytterne på de campingpladser, som findes rundt omkring, sådan at man kan udnytte de faciliteter, der er på campingpladserne. Mange af dem er trængt, navnlig de mindre, og derfor vil vi have hytterne derind og ikke spredt rundt omkring ved alle landbrugsejendomme.

Til hr. Niels J. Langkilde og hr. Henning Grove vil jeg gerne sige, at det er lidt paradoksalt, at man vil sige, at hver enkelt kommunalbestyrelse skal bestemme, om der skal være et

lavprisvarehus i kommunen, for vi ved jo, at et lavprisvarehus har virkninger i måske 10-20 andre kommuner, der ligger deromkring. Så kunne jeg måske endda forstå det, hvis det var sådan, at Det Konservative Folkeparti gik ind for at bibeholde amterne, for dér måtte man da så kunne se på det på et mere regionalt plan, men dem vil Det Konservative Folkeparti jo heller ikke vide af. Så derfor synes jeg, at vi er nødt til at udstikke nogle retningslinjer, inden for hvilke man kan arbejde, og så må de lokale og regionale myndigheder arbejde inden for de rammer. Sådan er det på uhyre mange andre områder – også på det her.

(Kort bemærkning).

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Først til hr. Jens Vibjerg. Jeg svarede på hr. Jens Vibjergs spørgsmål, men jeg kan konstatere, at jeg ikke får svar på mit spørgsmål, på trods af at det er stillet to gange. Ud fra det vil jeg så konkludere, at hr. Jens Vibjerg sandsynligvis er underkendt i sin egen gruppe, sådan at Venstre nu siger ja både til, at man vil styrke landdistrikterne, og til, at de frie markeds kræfter så sandelig også skal have lov til at råde i det liberale parti, sådan at vi kan bygge alle de storcentre, vi har lyst til.

Det er så også et svar til hr. Niels J. Langkilde, som siger, at det bedste er, at planlægningskompetencen ligger ude lokalt. Det har den faktisk gjort. Når vi snakker storcentre, har amterne haft muligheden for netop selv at planlægge, hvorhenne storcentre skal ligge. Og hvad er der sket? Der er sket præcis det, jeg forstår, at hr. Niels J. Langkilde ikke ønsker: De har taget livet af de små butikker ude i landdistrikterne. Hvad sker der, når den sidste butik lukker i en landsby eller bare i en mindre by ude på landet? Der sker det, at priserne falder med 25 pct.

Det vil vi ikke være med til i Det Radikale Venstre. Vi ønsker netop at styrke udviklingen i landdistrikterne, og derfor siger vi nej til flere storcentre. For det er selvfølgelig rigtig nok, at man ude lokalt kan tage en beslutning om, at man vil lave et storcenter, men det har jo store konsekvenser ikke bare for det enkelte amt, men for hele regionen. Så når der bygges et storcenter, tager man samtidig livet af utallige små butikker ude i de mindre byer.

Så blev jeg spurgt om, hvad der er sket. Vi har en landdistriktsgruppe siddende i Indenrigsministeriet, som ser på de spørgsmål, der blev rejst i forbindelse med vores sidste forespørgsels-

debat omkring landdistrikterne. Vi er i gang med at se på kreditforeningernes og pengeinstitutternes udlånspolitik i landdistrikterne, og endelig er der nedsat en trafikgruppe i Trafikministeriet, og kommissoriet for den gruppe vil ordførerne få i løbet af næste uge.

Aage Brusgaard (FP):

Jeg bad i mine korte bemærkninger for et stykke tid siden hr. Steen Gade og fru Elsebeth Gerner Nielsen komme med bare to eksempler på, hvordan de har hjulpet landområderne. Det var jo sådan set det, de har brugt deres taletid til at forklare, at de vil.

Fru Elsebeth Gerner Nielsen kom kun med ét, og det var, at EU-støttemidlerne til braklægning var skyld i sammenlægningen af landbrug. Det var altså Det Radikale Venstres hjælp.

Hr. Steen Gade kom med ét eksempel, og det lød, at de ville støtte ministeren i indgreb over for lavprisvarehuse. Nu har jeg altså meget, meget, meget svært ved at se, at det vil hjælpe landområderne.

Jeg bor selv på Mors. Hvis sådan en ganske almindelig Kvickly eller Løvsbjerg ikke er stor nok til den morsøske befolkning, så kan de køre til Aalborg, Holstebro eller Århus, hvor der er sådan nogle store centre. Det vil være fuldstændig lige meget, om vi blokerer for et center i f.eks. Viborg. Der vil blive nøjagtig lige meget kørsel.

Når ordførerne nu kommer hjem i aften og bliver færdige med at se TV-Avisen, så kunne de finde et landkort over Mors frem og finde Sejerslev. Der bor jeg, og dér er stadig væk en købmand, Brugsen og en bager. Byerne rundt omkring hedder Flade, Sønder Dråby og Ejerslev. For bare 5 år siden var der Brugsen, en købmand og en bager i alle de tre byer. De er lukket alle sammen på nær én, og han har lige haft sin butik til salg i avisen. Der stod meget klart, at købmandsforretningen lukkes eller eventuelt sælges, hvis der var en køber. Og det har ikke noget med de her lavprisvarehuse at gøre. Hvis befolkningen ikke vil køre til disse, så kunne de jo bare lade være. Nej, det har noget med zoneloven at gøre. Alt, hvad der hedder småindustrier, har været totalt blackoutet i de sidste år.

Den nye landbrugslov, som siger, at hvis en mand vil have så og så mange køer og grise, så skal han have så og så mange hektar jord for at køre sin gylle ud, har tvunget landmændene til at sælge deres jord. Jeg er så heldig, at jeg selv er

blevet budt over 100.000 kr. pr. ha for vores jord – vi har så nægtet at sælge – men det er tegn på, at der er kolossal mangel på jord, og at mange bliver fristet lidt over evne.

Så om den dagsorden, som hr. Niels J. Langkilde og fru Elsebeth Gerner Nielsen har været lidt uenige om. Fru Elsebeth Gerner Nielsen var lige oppe og snakke lidt om den, hun nævnte bare ikke, hvad der stod i dagsordenen, og derfor vil jeg lige læse de første 2½ linje op.

Der står rent faktisk, at der nedsættes et hurtigtarbejdende udvalg – og det var det, hr. Niels J. Langkilde efterlyste – der står nemlig et hurtigtarbejdende udvalg. Dagsordenen er vedtaget den 29. februar, og vi har faktisk ikke rigtig hørt noget endnu. Men det hurtigtarbejdende udvalg får til opgave at gennemgå lovgivningen med henblik på at skaffe by- og landbefolkningen ligeværdige udviklingsmuligheder på lokale forudsætninger. Det er faktisk det, Folketinget og så endda Folketinget i enighed har stemt om; det er ret bemærkelsesværdigt.

Nu vil jeg gå til selve planen her, og der vil jeg starte med at sige, at Fremskridtspartiet har nogenlunde samme synspunkt til sådanne planer, som vi har til statsministrenes åbningstaler: Det bliver som regel ved de flotte ord.

Det, jeg synes, vi skulle starte med ved sådan en plan, var en slags evaluering. Hvad er der sket siden den sidste plan? Ministeren brugte en halv time på at forklare, hvor god han og regeringen ville være. Jeg vil meget, meget hellere have lidt mere beskedenhed, og at ministeren sagde, hvad regeringen rent faktisk har gjort, for jeg har det synspunkt, at det er bedre at have én due i hånden end ti på taget.

Alt det der med luftkastellerne har vi egentlig nok af, og derfor burde der på første side være en slags evaluering over, hvad der var sket, altså hvad der var lykkedes i forhold til planerne. Det manglede vi.

Når nu jeg lige så stille har siddet nede på tilhørerpladsen og lyttet til debatten – og det er såmænd ikke bare ministeren, det er også de andre ordførere – så har jeg en mistanke om, at der er flere, der har haft ordet, uden at de har læst bogen. Vi har jo også et vist ansvar over for tilhørerne, enten de sidder på deres kontor og lytter, eller det er vore ærede gæster her, der lytter. Derfor vil jeg gøre noget, andre ikke har gjort. Jeg vil ganske enkelt tage nogle citater fra selve planen. Det er den, vi snakker om, men den er der faktisk ingen, der har berørt. Og nu vil jeg for at være helt, helt loyal sige, hvad side jeg læser op af.

Side 7, står der:

»Vi skal sætte mål for »punkterne« på kortet, dvs. byerne . . .«.

Vi går om på side 15, bæredygtig planpolitik:

»Danmark og verden står over for helt overordnede miljøproblemer som beskadigelse af naturgrundlag og fundamentale klimaforandringer. Den økologiske krise stiller grundlæggende spørgsmål til vore måder at leve på.«

Det vil altså sige, man vil prøve at bilde befolkningen ind, at den måde, vi lever på her i Danmark, egentlig er grundlaget for verdens undergang. Det er jo simpelt hen noget så negativt at skrive i en bog, når vi bor på verdens bedste sted. Vorherre har hjulpet os med passende sol, regn, blæst, afgrøder, gode vandløb, pæne søer, masser af fisk og masser af dyr.

Jeg nævnte en bog på talerstolen i forgårs om jagt og jagtudbytte. Antallet af næsten alle dyrearter, der må skydes her i Danmark, er gået støt op de sidste 15 år. Vi bor på klodens bedste sted, og så kan man minsandten skrive her i en offentligt betalt bog, som om Danmark er ved at gå til grunde. Hvad er det for noget, vi skal forklare næste generation? Det er uhyggeligt.

På side 19 står:

»Vi skal tilstræbe en fremsynet rumlig struktur, hvor bysystemet danner ryggraden. På den ene side som drivkraft i den europæiske, nationale, regionale og lokale udvikling. På den anden side som ramme om dagligliv og service for 80 pct. af befolkningen.«

Altså slet ikke noget om landbefolkningen her heller.

På side 24 nederst står:

»Regeringen vil nationalt tage initiativ til at . . .«.

Der er så syv punkter listet op, men ikke med et eneste ord er der nævnt noget om landdistrikter eller landsbyerne. Her kunne man meget passende have nævnt den dagsorden, som samtlige Folketingets partier har vedtaget, at vi vil kæmpe for. Ikke et ord, og det er jo den slags citater, der gør, at vi er nogle, der godt vil have en debat om det her.

På side 31 står:

»Der er generelt problemer med at opretholde landsbyerne på grund af et faldende antal landbrugsbedrifter, en svag kollektiv trafikbetjening og ringe forsyning med servicefaciliteter . . .«.

Det er den restriktive planlov, vi har haft i mange, mange år, der har jo udsultet disse.

På side 33 står:

»Dette mål kan opnås dels gennem udvikling af flere servicefunktioner, dels gennem en udvikling af informationsteknologien . . .«.

Det er altså ude i landområderne. Her er lagt op til, at hvis landområderne skal hjælpes, bliver det med offentligt støttede midler. Det var meget bedre, hvis landområderne fik mulighederne for at hjælpe sig selv.

På side 34 der står, det er handlingsplanen: »Regeringen vil på europæisk niveau

1) sikre Øresundsregionens status som europæisk storby . . .«.

Igen ikke et ord om landsbyerne. Nu lyser den gule lampe, og for at vi ikke også skal se rødt, vil jeg lige bruge mit sidste minut på selve dagsordenen. Ministeren nævnte i sit første indlæg, at denne her dagsorden, der var foreslået af fem partier, overhovedet ingen betydning havde. Det er nok rigtigt. Så kunne ministeren og regeringen jo passende stemme for den, så er den i hvert fald ikke skadelig.

Jeg vil godt spørge ministeren konkret: Hvad er det, ministeren har at pege på som kritik? Alt, hvad ministeren sagde i sine første 30 minutter, står faktisk i denne her. Det eneste, vi har foreslået denne her for, er at holde ministeren lidt i ørerne, altså at have en vis garanti for, at ministeren også gør det, han fortæller her fra talerstolen.

Hvis jeg havde haft 50 minutter mere, så kunne jeg godt komme med nogle eksempler, hvor det modsatte havde været tilfældet, og det vil jeg ikke gøre, men jeg vil godt – nu lyser den røde – spørge ministeren, om ikke ministeren lige kunne sige, hvad ministeren helt konkret har imod denne dagsorden.

(Kort bemærkning).

Jens Vibjerg (V):

Det var til hr. Martin Glerup, der siger, at regeringen kun vil give udlejningstilladelse til hytter, når de ligger på campingpladser. Ministeren har hjemmet til at give en udlejningstilladelse til disse hytter. Ministeren har godkendt regionsplanen, som netop siger, at amtet efter konkret ansøgning vil give tilladelse til enkelte feriehytter.

Disse to hytter ligger lige op ad vel Danmarks største turistattraktion, Legoland. Her er tale om en konkret vurdering foretaget af politikere på to folkevalgte niveauer. Det vil sige, at regeringspartierne er fuldstændig ligeglade med seriøst arbejdende kommunale og amtskommunale politikere. Det hele skal styres fra Køben-

havn. Politikerne må føle sig til grin. Ja, de borgere, der har deltaget i valget, må føle det samme, og det er måske derfor, der var så lav valgdeltagelse ved bydelsvalgene i København, for man får efterhånden ikke reel indflydelse.

(Kort bemærkning).

Niels J. Langkilde (KF):

Hvad fru Elsebeth Gerner Nielsen og hvad den socialdemokratiske ordfører hr. Martin Glerup sagde før, os er jo af mistillid til egne folkevalgte ude i amterne og kommunerne. Nu kommer jeg fra Odense, og der er det en socialdemokratisk borgmester, der sidder på et solidt rødt flertal. Jamen det er da ham, der vil være med til at bygge et center ud, som ministeren forhindrer. Man har ikke tillid til vurderingsvevnen ude lokalt hos egne folk. Det må da være ærgerligt at have det på den måde.

Det er centralisme, det smager af, og det er også det, vi fornemmer som en grundtone i den redegørelse, vi har til debat i dag. Vi går den anden vej. Vi prøver at bygge på den enkeltes ansvar for at holde butikken i gang. Hvis man ikke gider handle i sin egen nærbutik, kan man ikke forvente, at den overlever. Men vi er godt klar over, en butik i dag kræver lidt flere mennesker omkring sig end tidligere. Der er sket en affolkning af landdistrikterne. Den har vi med vores dagsorden af 29. februar søgt at modvirke.

Det vil byfornyelsesmidlerne brugt specielt i simple ordninger ude i landdistrikterne kunne, sådan at man også kan have ældre og gamle boende derude, så de ikke skal rives op fra deres normale miljø, og også nogle af de unge, mens de læser i byerne. På den måde kan vi skabe det bæredygtige grundlag for detailhandelen også ude i landet, og så må man selv afgøre på det lokale niveau, hvor det er, man skal have udbygget dette eller hint; det skal vi ikke påtage os.

Så vil jeg gerne takke fru Elsebeth Gerner, fordi vi får at vide, at vi nu om 7 dage får kommissoriet. Det var dejligt. Det hurtigtarbejdende udvalg har altså kun været ca. 3 måneder om at få kommissoriet frem. Jeg tvivler på, om de kan nå det. Nu bliver det så spændende at se, om det også tager 3 måneder, før vi får at vide, hvem der skal sidde i det. Kan vi ikke få oplyst noget om det, så vi da i hvert fald har fået lidt med hjem fra debatten i dag?

(Kort bemærkning).

Holger Graversen (S):

Diskussionen her i dag er i den grad præget af proportionsforvrængning fra Venstres, De Konservatives og Fremskridtspartiets side, for det første, når man vil gøre landdistrikternes og landsbyernes problemer til et spørgsmål om planlov, og for det andet, når man i den grad endnu en gang ligesom vil postulere, at landdistrikter er et spørgsmål om landbrug og landboer.

Jeg tror ikke, hr. Brusgaard kommer nok ud på Mors, for så ville hr. Brusgaard have fundet ud af, at de, der bor i landsbyerne i dag, er en blandet befolkning, som primært har sit arbejde i den nærliggende by, og når hr. Brusgaard påstår, at det er ligegyldigt, om de mennesker skal køre måske over 50 km til et lavprisivarehus eller til et nærliggende på en 5-10 km's afstand, må jeg sige, at det giver en kolossal forskel.

Derfor har det selvfølgelig ikke noget med centralisme at gøre, når vores minister greb ind mod flere lavprisivarehuse, for de koncerner, der står bag, spiller jo de enkelte kommuner ud mod hinanden, og kommunerne har i øvrigt uanset partifarve den opfattelse, at hvis ikke de tager det lavprisivarehus, så tager nabokommunen det lavprisivarehus. Det er sagen.

Det, det drejer sig om, er, at man giver de beboere, der bor i landsbyerne, en ordentlig basis for at bo der. Det gælder boliger, det gælder børnepasning, det gælder en ordentlig skole, og det gælder kulturtilbud og fritidstilbud, og derfor er det ikke uden grund – hør nu efter, kære borgerlige ordførere – at antallet af mennesker faldt mest under de over 10 år med borgerligt styre. Hvorfor det? Fordi da greb de daværende borgerlige regeringer drastisk ind i kommunernes økonomiske formåen, og det gik ud over små skoler, som man blev tvunget til at nedlægge, service i øvrigt osv.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Jeg vil gerne sige til hr. Vibjerg, at jeg ikke kan få øje på en sammenhæng mellem to hytter nær Legoland og bydelsvalget i København. Man må følge de regler, der er for campingpladser, for at have nogle bæredygtige campingpladser rundt omkring.

Det er fuldstændig rigtigt, at konkurrencen mellem forskellige byer om lavprisivarehusene bevirker, at de planmæssige helhedsbetragtninger glider i baggrunden, og man må sige, at det

er ret umuligt for den lille købmand at værgе sig mod lavprisivarehusenes reklamebrøl.

Endelig en ting til hr. Brusgaard: Det var jo en hyggelig gennemgang, vi fik af skriften, og det er utroligt, hvordan det kan fortolkes, at Danmark og verden står over for helt overordnede miljøproblemer som beskadigelse af naturgrundlag og fundamentale klimaforandringer. Det kan hr. Brusgaard få til, at Danmark alene står på afgrundens rand og sådan noget. Det kommer altså lidt bag på mig, at tingene læses på den måde.

Men endnu mere bag på mig kommer alligevel, at hr. Brusgaard forlanger – og selv om vi har en dygtig og fremsynet miljøminister, er det et stort forlangende – at ministeren i den redegørelse, som udkom den 8. januar 1996, skal kunne indarbejde Folketingets dagsorden vedtaget den 29. februar 1996. Det kræver overnaturlige evner. Det kan hr. Brusgaard måske have, men miljøministeren har i hvert fald døje med at efterkomme kravet.

(Kort bemærkning).

Niels J. Langkilde (KF):

Hr. Holger Graversen har, så vidt jeg har noteret mig, i al fald ikke været her i salen hele tiden, og det kan måske være en undskyldning for de bemærkninger, han kom med før.

Men lige som han skulle til at gå op på talerstolen og brokke sig over det borgerlige diskussionsemne og temaet her, var noget af det sidste, jeg sagde, inden jeg gik ned af talerstolen, dog, at vi i vores dagsorden havde lagt vægt på, at der kom nye bomuligheder ude på landet, og at det var det, vi havde forsøgt at sikre med vores dagsorden.

Det var noget med, at det skulle være muligt at bo derude for ældre, for unge, for handicappede, hvor vi i alt for lang tid har været tilbøjelige til at koncentrere dem og sige, at når de skulle på plejehjem, var det ind i byen og væk fra det samfund, de havde levet i gennem en generation. Det er jo det, vi gerne vil gøre op med. Vi kan da godt se, at der er noget, der er gået galt, vi har prøvet at rette på det, og vi har også sat penge af til det. Så det er ikke kun et spørgsmål om landbrug, hvad der foregår ude i landdistrikterne, men det er bl.a. landbrug.

Der er også snakket om, at der er meget erhverv, og en af erhvervsvinklerne, jeg havde planlagt at sige, nåede jeg ikke, for jeg måtte lave lidt om på min tale. Men i den redegørelse, vi har fået, har man, ligesom man har glemt

landdistrikterne, heller ikke taget erhvervsaspekterne ind, så de visioner, regeringen havde for den erhvervsmæssige udvikling, blev indbygget i det.

Så jeg synes, at bemærkningerne var helt fejlplacerede, men de var måske bare rettet til nogle enkelte af de borgerlige partier og ikke til Det Konservative Folkeparti og til Venstre.

Hvis man vil have nogle ekstra visioner om, hvad vi har gjort på området, så har Venstre og De Konservative tilsammen jo lavet et stort værk for, hvordan vi kan udvikle landdistrikterne, og det vil vi gerne tilstille hr. Holger Graversen, hvis han er interesseret.

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Jeg forstod på hr. Holger Graversen, at han gerne vil have en udvikling i landdistrikterne. Nu er det sådan set landsplanredegørelsen, vi diskuterer, og ikke detailhandelsrapporten eller andre, der er oppe, men emnerne kan jo få lov at komme frit ind.

Men var det sådan, at hr. Holger Graversen ville prøve at påpege, hvor i landsplanredegørelsen han mener, at regeringen på så udmærket vis har taget hensyn til udviklingen i landdistrikterne? Jeg støder på at hindre byudvikling, jeg støder ikke på noget med landdistrikternes udvikling.

Så hører jeg nu, at vi taler om en detailhandelsrapport. Jeg vil godt sige til hr. Holger Graversen – og jeg vil ellers ikke gå meget ind i den rapport – at jeg heldigvis kender mange dygtige politikere ude i kommunerne, og mange af dem er socialdemokrater. Jeg deler ikke hr. Holger Graversens betænkelighed ved deres dømmekraft. Jeg har set dem hver gang kunne beslutte, hvad de mener er godt for deres kommune og godt for deres amt, så det tror jeg de klarer.

Hr. Martin Glerup vil jeg gerne spørge: Var det sådan, at vi kunne få at vide, hvad det er i dagsordenen, hr. Martin Glerup ikke kan støtte? Han kan støtte, at den skal ud i høringsfase igen, og han kan støtte, at der skal gøres noget ved landdistrikterne. Kan hr. Martin Glerup så også støtte, når man nu skal lave en ny landsplanredegørelse, at man trækker den gamle tilbage?

Eller er problemet, at vi ikke kan have, at miljøministeren skal sige: Vi trækker planen tilbage. Havde det nu været i kommunerne, havde man sagt: O.k., vi har lavet en plan, der er lidt problemer med den, den trækker vi tilbage, og så er vi færdige med det. Men herinde er det et

stort problem at skulle trække sådan en redegørelse tilbage, selv om den ene politiker efter den anden fra regeringen kommer op og siger, at de kan godt se, at der er problemer. Fru Elsebeth Gerner Nielsen indrømmer, at der skal være et helt afsnit om landdistrikter. Tænk, at man har kunnet overse det, da man sad i så mange måneder og lavede planen. Det er fantastisk.

(Kort bemærkning).

Jens Kirk (V):

Jeg er fuldstændig enig med hr. Holger Graversen i, at det er beboerne i landdistrikterne, der selv bestemmer, om der skal ske noget eller der ikke skal ske noget derude; men vi skal give dem betingelserne.

Det, vi harcellerer over ved denne landsplanredegørelse, er, at man ligesom vil prøve at forcere udviklingen inden for det store H og så har glemt alt, hvad der ligger uden for.

Nu sagde hr. Aage Brusgaard, at der var nogle, der måske ikke havde læst landsplanredegørelsen godt nok. Det har hr. Holger Graversen måske heller ikke, for jeg kan fortsætte hr. Aage Brusgaards citat, her side 63:

»Det er regeringens opfattelse, at en skarp grænse mellem by og land skal fastholdes. Derfor skal alt nyt byggeri så vidt muligt lokaliseres inden for eller i umiddelbar tilknytning til eksisterende bebygget by. De allerede planlagte byvækstområder bør udnyttes, før der udlægges andre arealer til byformål.«

Det er som citeret af redegørelsen fra 1981, men da satte hr. Ivar Nørgaard dog talstørrelser på. Det eneste, der er ændret i den, er, at der i det lille afsnit på side 63 om, hvor udviklingen skal ske henne, ikke står tal. Det er den eneste ændring, der er sket siden 1981.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Til hr. Hans Christian Schmidt vil jeg gerne sige, at jeg har forsøgt at bruge mine pædagogiske evner til at sige, hvorfor vi ikke kan trække noget tilbage, der er sendt ud som et forslag. Det har miljøministeren også gjort, og jeg skal forsikre forsamlingen for at forlænge debatten med at gentage de gode argumenter, jeg havde i mit oprindelige oplæg, og som hr. Hans Christian Schmidt kan læse i referatet af folketingsdebatten.

Det er et faktum, at et udkast, et forslag, der er sendt ud, ikke kan trækkes tilbage. Det kan i større eller mindre udstrækning bruges som et

grundlag sammen med alle de reaktioner, der er kommet på det. Vi opfylder alle demokratiets spilleregler, vi overopfylder, hvad oppositionen gerne vil, og alligevel skal vi pålægges en dagsorden, der er umulig at gennemføre. Det er derfor, vi siger nej til den.

Bent Hindrup Andersen (EL):

Jeg har, da vi havde debatten om landsbyernes udvikling, givet til kende, at jeg så det forslag, som regeringen har udsendt til landsplanredøgørelsen som et forslag, der alene bygger på vækst, uden at der sættes så meget som et enkelt spørgsmålstejn ved, om den er til nytte eller ej. Den er grundlaget for det, og det, der menes med vækst, er en økonomisk vækst.

Jeg nævnte dengang, at jeg hellere var foruden et sådant udgangspunkt for en debat om landsplanlægningen, og jeg mener stadig væk, at jeg helst havde set den uden, for hvad fører det til, at man rejser en debat, hvor grundlaget entydigt er en økonomisk vækst? Det betyder, at man vikler sig ind i en teori, der går på, at det nye, der så er i det her, er, at vi også skal se det i forhold til EU. Dét gælder det så om at konkurrere om den økonomiske vækst, og det vil sige, at det afgørende bliver, at Ørestadsregionen får en passende position og udvikles, vokser og udbygges bl.a. med Øresundsbro og Ørestad.

Derigennem er der også en teori om, at hvis det sker, er det også godt for resten af landet. Med andre ord er det parolen om, at når det regner på præsten, drypper det på degnen. Det vil sige, at hvis der kan skabes en vækst i hovedstadsregionen, er det også godt for Jylland og øerne.

Det grundlæggende, der så kommer ud af sådan et system, er, at ud over det er uforeneligt med en miljøtankegang – det vender jeg tilbage til – afføder det en utrolig opfindsomhed i de svar, der så kommer på det, fordi det, der sker i landsplanredøgørelsen, er, at man netop fastlægger de vækstcentre, der skal være. Det er Ørestadsregionen; derudover er det dét, der hedder trekantsområdet, Århus, og så kommer Aalborg og Odense.

Alle andre kommuner og alle andre provinsbyer, som også selv tror på denne vækstfilosofi, går så ind i den debat og slås om kagen. Det medfører f.eks. et forslag til landsplan fra Frederikshavn, hvor det er klart, at man pludselig argumenterer for et andet mønster, som man mener skal være fremtiden, hvor Frederikshavn er centrum for et område, der samler Göteborg og Oslo.

Dér, hvor jeg selv bor og er valgt, har man reageret voldsomt over for miljøministeren, fordi Horsens ikke længere er på landkortet. Det har så betydet, at man også derovre har udviklet en ny teori og har indledt et samarbejde, der hedder Udviklingskorridoren i Østjylland. Dét tegner man så et andet udviklingsmønster, hvor man får gjort sig selv til centrum. Dét skal udviklingen gå på langs i Jylland.

Problemet ved den form for planlægning er, at der ikke er tale om nogen planlægning. I sidste ende er det alene markedøkonomien, der kommer til at styre, hvad der sker, og ikke en planlægning ud fra, hvor der skal produceres hvad, hvor der er godt at have hvad, og hvordan miljø og udviklingen i de enkelte egne af landet kan sikres bedst mulige vilkår. Det er en af konsekvenserne af den form for planlægningsfilosofi.

Det andet, der også er det nye i det her, er, at man siger, man internationaliserer planlægningen. Dét vil jeg så gerne spørge ministeren, som jo selv har været med til at bane vejen for begrebet globalt økologisk råderum: Hvis man tog udgangspunkt i det, vurderede konsekvenserne af det og lavede nogle scenarier på det, hvordan ville dét så se ud som udgangspunkt? Ville det entydigt føre til, at det i det hele taget var rimeligt at lave en vækst i Europa? Ville det ikke snarere være sådan, at det ville være fornuftigt, at de industrialiserede lande i stedet for at importere alle råvarerne, stort set stadig væk fra ulandene, fremmede en færdigproduktion af varerne dér, på global vis fremmede en regional, national og i sidste ende lokal selvforsyningsgrad så stor som overhovedet muligt for derigennem at kunne skabe de nødvendige økologiske kredsløb? Det ville være en interessant ting, hvis man for en gangs skyld begyndte at tage fat i planlægningen på den måde.

Ministeren skal så også have den kommentar, at det egentlig ikke er vores nuværende miljøminister, der er den store skurk i det her. Det er blot et resultat af en glidende udvikling, af de sidste mange års planlægning. Så har den fået en ekstra tand ved internationaliseringen og konkurrencen inden for EU, og hele infrastrukturen er pludselig blevet det vigtigste, fordi det indre marked først og fremmest skal fungere med hurtig og smidig forsendelse af varer overalt og over alle grænser. Det er jo sådan set dét, der er det nye perspektiv i det.

Derfor er jeg meget glad for det første punkt i denne dagsorden, for det indebærer, at forslaget

forkastes. Hvis der kommer et flertal for dagsordenen, er det det samme som at sige, at der ikke er politisk tilslutning til det forslag. Det er den eneste måde, Folketinget kan forholde sig til en del af et regeringsgrundlag på.

Ministeren har i og for sig ret, og jeg kan godt forstå, at ministeren ryster på hånden for at finde ud af, hvordan situationen skal tackles, for det er det samme, som at der er fremsat et forslag, og det fremstår jo som et udspil fra regeringen. Så melder Folketinget, at den del af regeringsgrundlaget, det første punkt, ønsker man taget ud. Det kan man jo udlægge som mistillid, men det er en konkret politisk stillingtagen til det forslag, der foreligger fra ministeren på regeringens vegne. Derudover kommer alternativet.

Det, der så fastslås i dagsordenen, er, at den nyudvikling af virkelig karat og i den rigtige retning i udspillet netop er, at det kommer ud til en høringsfase, hvor det er klart beskrevet, hvad betingelserne er. Derigennem får ministeren en solid opbakning til det initiativ, han har taget, nemlig at hele Folketinget står bag det, hvis regeringen også står bag det. Det er en god ting, og det er altså bedre at have en folketingsbeslutning end bare en ministerhandling, som der ikke er nogen, der har sat sig op imod.

Det andet, der ligger i det, er, at der står, at dette og kommende forslag reelt skal indeholde alternativer. Dér vil jeg gerne starte med et citat fra en lille bog, der hedder »Planlægning under nye vilkår« fra 1995 af Arne Gårdmand, side 45, og det er en omtale af regionplanerne på det tidspunkt:

»Om alternativernes indhold siges i bemærkningerne til landets regionlov bl.a., at de kan vedrøre hovedmålsætningen for regionplanarbejdet eller blot opstille varierende målsætninger inden for samme hovedmålsætning. Dog understreges det, at der bør foreligge en ret høj grad af forskellighed mellem de enkelte skitser, så det også i realiteten er forskellige forslag, der lægges ud til debat.«

En utrolig vigtig og værdifuld ting i planlægningen, der, så vidt jeg kan se, forsvandt under den borgerlige regering. Det, der er interessant i dag, er, at det princip nu af Venstre og De Konservative foreslås indført ikke for regionplanerne, men for selveste landsplanen. Det er, vil jeg sige til ministeren, et utrolig godt tilbud at slå det fast i en folketingsbeslutning. Det er min opfattelse, at ministeren også har arbejdet med lignende ting, når man har snakket om energi-

planen, som jeg nævnte før, hvor der jo er et scenario for, at man overhovedet ikke griber ind, at man griber lidt ind, og at man griber meget ind.

Det, der kunne komme ud af det her, var, at man beskrev en model, som jeg nævnte før: Hvad sker der, hvis man tager det økologiske råderum alvorligt? Hvad vil konsekvenserne blive ud fra det scenario, jeg skitserede dér? Hvad ville konsekvenserne være af at belyse alternativer af forskellige former for vækst: nulvækst, lidt vækst eller lidt mere vækst? Hvad vil det betyde for hele infrastrukturen? Hvad var nødvendigt? Hvad kunne man spare? Hvad kunne man undgå?

Endelig vil jeg også gerne have beskrevet som et scenario den model, som Venstre og De Konservative foreslår, hvor man slipper hele planlægningen løs og lader markedskonominen bestemme fuldstændig overalt. Det er utrolig interessant at få det scenario beskrevet på samme måde som f.eks., hvis man ikke griber ind over for energiforbruget, så det vil være et utrolig godt grundlag.

Jeg er sikker på, at de ting, jeg står for, ville vinde, når sådan et scenario blev stillet op, og det er ganske kort, at jeg mener, man skal satse på en alsidig udvikling af landet. Det er den eneste måde, hvorpå man kan sikre miljøforholdene.

Afslutningsvis vil jeg endnu en gang opfordre ministeren til at få sit parti til at undlade at stemme. Jeg kan godt se, det er svært for en minister at stemme for, at man tager afstand fra et forslag, ministeren har udsendt, men ved at denne dagsorden vedtages, vil ministeren vinde nogle utrolig vigtige politiske sejre i planlægningsprincipperne fremover.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Nu havde jeg egentlig efter at have hørt debatten orienteret mig i retning af, at dagsordenen sådan set bare ikke havde politisk indhold, men nu kan jeg høre, at hr. Bent Hindrup Andersen siger, at der altså er et politisk indhold i det, man nu tager afstand fra.

Så vil jeg spørge hr. Bent Hindrup Andersen: Hvis der er et politisk indhold, hvad er det så, man tager afstand fra? Jeg ved da, at Venstre og De Konservative bakker Ørestad, Øresundsbro og traditionel vækst i Storkøbenhavn op. Det er da Venstres og De Konservatives politik sammen med Socialdemokratiet. Den ved jeg godt

hr. Bent Hindrup og jeg er uenige i, men hvis der er politik i denne dagsorden, hvad er det så for noget, for jeg kan ikke forstå, hr. Bent Hindrup Andersen overhovedet kan være politisk enig med de andre forslagsstillere om en eneste ting?

Det andet er, at jeg kan forstå, at der er et gennembrud for nye planlægningsprincipper heri, og dér vil jeg gerne spørge Venstre, om det er Venstres synspunkt. Jeg går ind for, at der er alternativer i planlægningsproceduren, at der, når der skal laves lokalplaner i kommunerne, lægges alternativer frem for borgerne. Jeg vil gerne have at vide af Venstre, om det er Venstres opfattelse, for Venstre er vel initiativtager til denne dagsorden.

Vi er vel ved at nærme os den fase, hvor vi har brug for lidt afklaring af, hvad det her overhovedet betyder. Der er nogle, som ikke er enige om noget som helst, det står klart allerede nu, der har sat sig sammen. Men betyder det så overhovedet noget?

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Det, der kalder mig på talerstolen, er selvfølgelig hr. Bent Hindrup Andersens indlæg. Jeg synes, det er helt i orden, at Enhedslisten kan motivere, hvorfor Enhedslisten er med på den motiverede dagsorden.

Jeg vil svare på Venstres vegne, at Venstre følger punkt for punkt, ord for ord, hvad der står i den motiverede dagsorden. Vi er af den holdning, at når en revideret landsplanredegørelse skal komme, skal den indeholde reelle alternative udviklingsmodeller, herunder bl.a. en model, der lægger særlig vægt på udvikling af landsbyer og landdistrikter.

Det er ikke noget, der bliver svært at lave, hvis man har viljen; debatten afslører mere, at det er svært at få øje på viljen.

Men alligevel har vi hørt fra ministeren, at ministeren har en holdning om, at man skal gøre mere for landdistrikterne. Det er selvfølgelig godt nok, og derfor vil det også til sidst gang i eftermiddag blive et valg mellem, om landdistrikterne vil få sikkerhed for, at nogle har taget hånd om den udvikling, der er sket derude, nemlig ved at de har stemt for en dagsorden, som sort på hvidt sikrer en million danskere, at der tages hånd om den udvikling, der skal ske dér, hvor de bor, eller om de skal leve med at have ministerens ord fra talerstolen og så håbe på, at det bliver omsat i handling.

Valget bliver engang i eftermiddag enten at give landdistrikterne sikkerhed ved, at de sort på hvidt kan slå op og se, hvad ministeren skal, eller at de må håbe på, at ministeren vil gøre noget i retning af det, han har lovet i dag.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Det er til hr. Steen Gade: Der er politisk indhold i det, og det synes jeg der har været hele tiden.

Det, der er det politiske indhold i, at man beder om at få den trukket tilbage, er, at hvis dagsordenen bliver vedtaget, er det en markering af, at der ikke er politisk flertal for planen.

Det er klart, at der, som hr. Steen Gade har set, er vidt forskellige motiver til det, men det ændrer jo ikke ved, at der så ikke er et politisk flertal for forslaget, og det er det, der bliver markeret ved beslutningen. Derfor er jeg utrolig glad for, hvis det bliver vedtaget, for det er en chance for at få sat en hel anden diskussion i gang om planlægning end på de præmisser, som har været gældende i mange år: vækst frem for alt. Det er også det, der ligger i, at der kan og skal udarbejdes reelle alternativer, bl.a. byggende på en udvikling af landsbyer og landdistrikter.

En af de ting, som jeg i formuleringen er enig med Venstre og De Konservative om, er, ligesom jeg også har forstået på hr. Steen Gade, at han er det, er, at der skal gøres en særlig indsats. Jeg tror, jeg er enig med hr. Steen Gade om, hvad den indsats skal indeholde, men ikke enig med Venstre og De Konservative om det, i hvert fald i alle detaljer.

Men vi har trods alt nået et stykke i en fælles dagsorden for nogen tid siden, og jeg har indtryk af, at det bl.a. var hr. Kristen Touborg fra SF, der som en af penneførerne i den dagsorden i hvert fald fik en god udvikling sat i gang.

Derfor er det klart, at der er et politisk indhold i det, og at der også bliver fremført et nyt planlægningsprincip er også rigtigt. Det er et planlægningsprincip, som jeg ved at vores miljøminister har kæmpet for i sin tid, og her har miljøministeren alle tiders chance for at få det knæsat ikke på regionsplanniveau og ikke på lokalplanniveau – det er ikke det, der er til beslutning her i dag – men på landsplanniveau.

Men hvis det er besluttet som princip på landsplanniveau, er det også naturligt, synes jeg, bagefter at føre det videre til lokalplaner og til regionplaner, og derfor vil jeg også opfordre hr. Steen Gade til at overveje, om ikke det var en

idé at melde sig under fanerne med hensyn til, at vi nu starter en ny form for landsplandebat herhjemme ved at fjerne den, der foreligger, og så får alternative scenarier lagt frem, hvilket hr. Steen Gade jo også er tilhænger af.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Jeg vil godt med det samme sige til hr. Bent Hindrup Andersen, at jeg altså ikke melder mig under det dér miskmaskflag, altså de fælles faner fra Dansk Folkeparti, Fremskridtspartiet og Enhedslisten.

Jeg kan høre på det, hr. Hans Christian Schmidt siger, at der ikke fra Venstres side er tale om, at det er et nyt plansystem, der introduceres. Det mener hr. Bent Hindrup det er? O.k. forslagsstillerne er i hvert fald ikke enige om det.

Så kan jeg forstå, at det store politiske indhold i dagsordenen er, at der ikke er flertal for det, der ligger her. Men det er jo ikke det interessante, for det er jo et forslag. Det er sådan set påstemplet, at det er et forslag. Og da vi ikke er tilfredse med det her forslag, har vi selvfølgelig skriftligt fremsendt vores indvendinger i høringsfasen.

Derefter har jeg i dag tydeligt redegjort for, hvor jeg mener at landsplanredegørelsen skal laves om. Og jeg mener, den skal laves om på temmelig mange områder. Men når jeg tænker det her grundigt igennem, så synes jeg altså, det for mig vil være utrolig svært at forlige mig med nogen af dem, der står for synspunkter, der ligner nogle af dem i forslaget her – jeg tænker på Venstre og De Konservative – og som nogle steder har nogle synspunkter, der er meget værre end dem, der ligger her, og som er direkte i modstrid med det, som jeg står for, og som jeg egentlig også har forstået at Enhedslisten står for.

Så jeg når altså frem til den konklusion, at der nok ikke er andet end nogle ord i den dagsorden. Indholdet fortoner sig nok i tågerne, og derfor er det med meget god samvittighed, at jeg sætter fingeren på den røde knap, når vi skal stemme.

Sonja Albrink (CD):

Landdistrikternes udvikling har en væsentlig betydning, hvilket da også blev klart, da Folketinget i februar måned vedtog en dagsorden, som satte fokus på denne udvikling, og som øremærkede en betragtelig sum penge specielt

til indsatsen i landdistrikterne. Men jeg tror, det er farligt fortsat at tale om landdistrikterne som en uafhængig størrelse, som ingen forbindelse har til det øvrige land og til byerne. Landdistrikternes udvikling er i høj grad afhængig af, at der sker en økonomisk udvikling i byerne – og den er trods alt i gang – hvor den væsentligste erhvervsudvikling kan ske. Men sker der en betydelig og ønskelig økonomisk udvikling og vækst i byerne, vil det da også automatisk have en positiv effekt på landdistrikterne.

Byer og landdistrikter kan ikke stilles op som to modsætninger, hvor udvikling i det ene område betyder udmærkning af det andet og omvendt. Sker der en vækst i det ene område, vil det også gavne det andet. Derfor var det også uforståeligt for CD, at der ikke kunne skabes enighed om en fremadrettet udvikling af hovedstadsområdet, som kunne have været med til at styrke udviklingen i hele landet. Miljøministeren har med forslaget til landsplanredegørelse udarbejdet et meget flot debatoplæg om en fremtidig styrkelse af hele landet inden for både infrastruktur og miljø set i europæisk perspektiv.

Alle er vist enige om, at landdistrikternes muligheder i fremtiden i høj grad afhænger af mulighederne for transport. Der er forskellige opfattelser af, hvordan den transport skal foregå, men transporten er afgørende, tiltrækkende, når man skal bosætte sig, og for erhverv til landdistrikterne. Uden visioner på infrastrukturområdet kan man også slå landdistrikterne ihjel. Det kan ikke nytte noget, at vi skjuler os i vores lille svaneæg og lader verden uden om os drøne forbi for fuld fart, for først da vil Danmark og dermed selvfølgelig også landdistrikterne få et alvorligt problem. En styrkelse af infrastrukturen i Danmark kædet sammen med det øvrige Europa er altafgørende for, at også landdistrikterne skal kunne klare sig fremover.

Jeg mener ikke helt, at forespørgslerne til dagens debat skal være så bekymrede for de perspektiver, som ligger i miljøministerens forslag til denne landsplanredegørelse. Tværtimod. Men en ordentlig infrastruktur er selvfølgelig ikke den eneste parameter, som skal sikre landdistrikternes betydning fremover.

Som det kom frem under forespørgselsdebatten med indenrigsministeren i februar, er der en lang række elementer, som skal bidrage hertil. Forslag til landsplanredegørelse tager derfor også fat på andre forhold, som kan være med til at sikre denne opgave. Forleden dag havde vi en

debat om plan- og miljølovgivningen og dens forhold til grundloven. Debatten viste enighed om, at der skal ske en regulering af miljøforhold, men at der er delte meninger om, hvordan den regulering skal ske. Landsplanredegørelsen opstiller ideer til sikring af beskyttelsen af såvel natur som kultur.

Lad landsplanredegørelsen være et godt udgangspunkt for en fortsat diskussion om disse emner. Forslag til landsplanredegørelse giver rammerne for, at de mindre bysamfund og landdistrikter vil kunne tiltrække erhverv og turisme, og det kan vi i CD kun støtte.

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Det var til fru Sonja Albrink, som sagde lidt om hele landsplanredegørelsen. Det spørgsmål, jeg gerne ville have svar på, var fremkaldt af den radikale miljøpolitiske ordfører, fru Elsebeth Gerner Nielsen, som fra talerstolen erkendte, at der mangler et afsnit om landdistrikterne.

Jeg skal ikke her under spørgsmålet komme ind på, at det jo kan synes meget, meget mærkværdigt, at man på så sent et tidspunkt i et regeringsparti kan komme i tanker om, at der mangler et afsnit, der er så væsentligt for 20 pct. af Danmarks befolkning – 1 million mennesker – men jeg var glad for at høre det.

Nu vil jeg så gerne vide, om det også er et synspunkt, CD deler, at i landsplanredegørelsen burde der være medtaget et afsnit om så væsentligt et område som landdistrikterne. Det er jo sådan set det, der ligger til grund for, at vi gerne vil have forslaget trukket.

(Kort bemærkning).

Sonja Albrink (CD):

Jeg må til hr. Hans Christian Schmidt sige, at det kunne da godt være, der skulle have stået lidt mere om landdistrikterne, men vi har jo haft en fortræffelig debat hos indenrigsministeren, hvor der er sat nogle ting i gang, så jeg føler ikke rigtig andet, end at jeg kan bakke den af miljøministeren fremlagte redegørelse op.

Poul Nødgaard (DF):

Jeg tror, at det var hr. Henning Grove, der fra talerstolen sagde, at landsbyerne skal stå sammen, og det har han da så evig ret i. Det gør landsbyerne også de allerfleste steder – og i øvrigt folk, der bor i landdistrikterne. De kommer hinanden meget ved.

Men det, sagen drejer sig om i dag, er jo, at selv om man bor på landet, og selv om man står sammen, så er der altså nogle offentlige myndigheder, man på forskellig vis kommer i kontakt med, og hvis de har muligheder for på forskellig vis at spænde ben, så hjælper det jo altså ikke noget, at et landsbysamfund står sammen om ting.

Lad os tage – det har kun været periferisk fremme i dag – den i hvert fald efter Dansk Folkepartis opfattelse forhadte land- og byzonenlov. Jeg har måske sådan set ikke noget imod, at vi har en land- og byzonenlov, men jeg synes, at kompetencen skulle ligge hos kommunerne, som også andre ordførere har været inde på i dag. For det, der sker rent praktisk med land- og byzonenloven, er jo, at i det øjeblik – og dér skal man lægge meget mærke til det, jeg siger nu – en kommune giver en tilladelse, som så bliver klaget videre til amtsrådet, så kan amtsrådet, og når jeg siger amtsrådet, er det egentlig forkert, det har jeg fundet ud af i en aktuel sag, skrive ud til en borger og underkende kommunens afgørelse, og borgeren får det indtryk, at det er selveste amtsrådet, der har behandlet den pågældende sag, men amtsrådet har givet bemyndigelsen ud til en eller anden – undskyld, jeg siger det – miljøflipper, der sidder i sin miljøafdeling og absolut ikke kan lide det ene eller det andet, og så skriver han flot i brevet, at det er amtsrådet, der har bestemt det og det og det.

Jeg synes, at man som borger måtte kunne forvente, at en aktuel sag, der sendes til amtsrådet – der sidder så og så mange folkevalgte, og de får også et eller andet honorar for det – skulle amtsrådet også kunne give sig tid til at se på.

Så kommer vi videre i systemet. Man har selvfølgelig endnu en ankemulighed i alle de her sager. Sager vedrørende landområderne kan komme til Naturklagenævnet, og dér har jeg set skrækkelige eksempler. Amtsrådet har givet en borger afslag i en sag, et helt aktuelt eksempel, hvor man har lavet sådan en udskæring af noget brænde ved en landbrugsejendom – jeg synes, det er meget, meget uskyldigt – hvor man står og saver noget brænde og sælger det som pejsebrænde. Dér går hele den tyrkiske musik i gang for både via amtsrådet og senere Naturklagenævnet at få forhindret, at der er tre gode arbejdspladser det pågældende sted.

Så har der været noget fremme om storcentre. Man kan godt en gang imellem sige, hvad man selv mener, og så hvad éns parti måske mener.

Jeg personlig kan ikke fordrage de storcentre, det vil jeg gerne have lov at sige, men på den anden side set må man sige, at vi har også nogle frie markeds kræfter, og hvis det er meningen, at der skal ligge et vist antal storcentre i et land, så må man gerne for min skyld bygge dem. Jeg har bare ikke nogen lyst til at komme i dem.

Det bringer mig videre ind på det, vi også debatterer, og det er sådan set et lille skud til landdistrikternes beboere: Det kan jo ikke hjælpe, at man huler og skriger, når købmanden bliver nedlagt, hvis ikke man har handlet hos købmanden. Det er desværre det, der er sket rigtig mange steder, at folk har glemt at handle ved de lokale folk med det resultat, at købmanden eller brugen lukker.

Men det, jeg synes har været lidt, man kan måske bruge udtrykket beskæmmende i debatten i dag, har været SF's rolle. Jeg vil specielt hæfte mig ved det, SF har været med i for bare 2-3 måneder siden her i Folketinget vedrørende landdistrikternes forhold, og den dagsorden, der er vedtaget. Det er, som om SF's miljøordfører af nogle helt andre bevæggrunde slet ikke er til at få i tale i dag. Det er faktisk ligesom en form for sort tale for mig, det, der finder sted. Det kan være, at han kan omsætte den sorte tale til en lidt klarere tale.

Og så vil jeg sige – nu har ministeren travlt med at tale dernede bagved, det har han selvfølgelig sin grundlovssikrede ret til at gøre, selv om han fortsætter med at få sin løn – specielt til ministeren, at jeg synes, ministerens optræden her i Folketinget i dag er lidt rystende. Han siger, at landsplanredegørelsen nu bliver revideret, og at der bliver gjort både det ene og det andet, sådan at den faktisk lever op til den dagsorden, som vi har foreslået her i Folketinget i dag. Og hvad sker der så? Så skulle ministeren jo med stor sindsro kunne sige til sine egne folk og til hele regeringen: Den kan vi rolig stemme for, for jeg retter ind efter det, der står i den.

Men sagen er, at ministeren, selv om han har holdt en lang tale her fra talerstolen, ikke med ét ord har konkretiseret, hvad der så – når planen skal revideres på grundlag af det, der kommer ind – kommer til at stå om det, der er sagens kerne i debatten i dag, i hvert fald overskrifterne over, hvad der kommer til at stå.

Jeg går ud fra, at ministeren har nogen indflydelse på rapporten, når den skal skrives om, og jeg synes, der er afsnit deri, der er skrevet i et utrolig lidet læservenligt sprog – hvis det hedder sådan. Der vil jeg bede folk, der er lidt mere

nede på jorden, om at gøre noget ved nogle af afsnittene, for det er simpelt hen ikke til for fru Jensen at forstå, hvad der menes med dem. Det må kunne skrives i et lidt mere læservenligt sprog.

Så vil jeg i øvrigt med stor glæde se frem til, hvad planen kommer til at indeholde, specielt med hensyn til det, der har været debattens hovedemner i dag. Men jeg venter mig ikke så meget, det vil jeg gerne have lov at sige, for jeg tror, at ministeren har lagt sig fast på, at den betonsocialdemokratiske holdning med, at alt skal foregå i nogle kasser, faktisk er det, hele sagen drejer sig om.

Hvorfor skulle man ikke, må jeg spørge, give et helt konkret eksempel. Når ministeren nu glæder sig over at køre rundt omkring i landet fra møde til møde i sin dejlige ministerbil og ser, at der ligger en skøn gård f.eks., hvad kunne der så ske ved, at der ved siden af den gård lå f.eks. et aftægts hus? Det er det jo faktisk umuligt i dag at få lov til.

Men jeg vil give ministeren medhold i én ting, og det er: Jeg går ikke ind for, at man skal kunne bygge i Danmark fuldstændig på kryds og tværs, som man har lyst til, det vil jeg gerne sige, men der er for mange skrivebordsgeneraler, der sørger for, at selv meget, meget fornuftige ting ikke kan lade sig gøre.

Jeg kan give et andet helt konkret eksempel. Det er mange steder på gårdene sådan, at der er meget store stuehuse og meget flotte udbygninger, og dér kunne man godt lave en eller anden form for beboelse, uden at det ville skæmme noget. Der har jeg en helt aktuel sag om, hvordan man remser op, hvordan det vil genere dyrelivet, hvis der bor to familier på det matrikelnummer. Der remses alle mulige ting op imod, at noget sådant kan lade sig gøre.

Jeg tror egentlig ikke – hvis man dæmpede den aggressivitet, der er fra myndighedernes side, i de sådan virkelig jævne, jordnære ting, man gerne ville lave ude i landområderne – at der var så meget mere at diskutere her. Men – og læg mærke til det, miljøminister! – selv socialdemokratiske borgmestre i stort tal kan gå ind for nogle af de fornuftsbetonede ting, som regeringen simpelt hen via statsapparatet siger nej til – ikke tale om, der skal ikke ske noget som helst. Det er det, der giver striden og også konflikterne mellem befolkninger, der bor i et landområde, hvor jeg i øvrigt selv bor, og så byens folk og dermed regeringen og Folketinget – staten.

Der er desværre i øjeblikket et flertal her i Folketinget for den meget centralistiske holdning, som vi er nogle stykker der vender os kraftigt imod.

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Det var til fru Sonja Albrink: Spørgsmålet, om man mente, der manglede afsnit i selve landsplanredegørelsen.

Jeg ved ikke, om jeg forstod det rigtigt, men jeg opfattede det sådan, at man fra CD's side bakkede op om landsplanredegørelsen.

Ministeren har jo givet et par indrømmelser, små, men dog et par indrømmelser. Og det, jeg gerne ville vide, var, om CD havde den holdning, at hvad angår afsnittet om landdistrikterne, så skulle det være taget med i den landsplanredegørelse. Det mangler simpelt hen.

Jeg sagde også før – og jeg vil ikke komme ind på det nu – at det kan synes meget, meget mærkeligt, at så stort et område kan smutte for én, men det er sket i landsplanredegørelsen, og det var derfor, vi gerne ville have den trukket tilbage.

Derfor vil jeg godt høre, om CD deler det synspunkt, at der burde have været et selvstændigt afsnit om landdistrikterne. Det skylder man ganske enkelt landdistrikterne.

Jacob Haugaard (UP):

Det er om den dagsorden, der er fremlagt af hr. Hans Christian Schmidt. Det, jeg hørte, da jeg kom ind i formiddags, har jeg så hørt, og miljøministeren garanterer jo, hvis jeg forstod miljøministeren ret, at der er garanti for, at landdistrikterne bliver skrevet ordentligt ind, og at hr. Bent Hindrup Andersens alternativer bliver ordnet, og at der bliver høringer.

Så det her er jo et spørgsmål om troværdighed, og det kunne jo være, det er Folketingets store problem. Miljøministeren kunne jo så bevise sine garantier. Så derfor vil jeg undlade at stemme.

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Jeg vil kun til hr. Jacob Haugaard sige, at han har fuldstændig ret i, at det må komme an på en prøve, om den endelige redegørelse lever op til de løfter, jeg har givet her i dag. Jeg har selvfølgelig den bestræbelse at leve op til dem, og derfor synes jeg, at de, der har taget initiativet til diskussionen her i dag, skulle notere sig det som et resultat af den offentlige debat, der har været, og også den debat, vi har haft her i dag.

Jeg har også med omtanke noteret de synspunkter ned, der har været. Jeg vil ikke sige, der har været så fantastisk mange konkrete forslag, men der har været en række synspunkter, og dem har jeg noteret ned alle sammen, og jeg håber, at vi i hvert fald kan imødekomme en række af de synspunkter og også gerne hr. Poul Nødgaards betragtninger om sproget.

Jeg tror, han har meget ret, når han siger, at det ofte er noget, der bliver skrevet i et fagsprog, som ikke bare gør det vanskeligt for andre mennesker, som ikke er fagfolk, at forstå det, men som også betyder, at der opstår misforståelser, så derfor vil vi være meget opmærksomme også på dette med sproget.

Nu er der sagt så utrolig mange kritiske ting om udkastet til landsplanredegørelse. Enhver ved, at den slags redegørelser ikke er et værk, en minister udarbejder, og derfor må det vel også være mig tilladt at sige, at der er altså også mange spændende synspunkter i denne landsplanredegørelses udkast, som der også var i den tidligere landsplanredegørelse.

Vi har denne gang valgt i modsætning til tidligere at lægge det ud til debat, høre befolkningen, give kommuner og amter lejlighed til at udtale sig, inden den endelige redegørelse blev vedtaget. Det gjorde man altså ikke tidligere. Det har vi valgt at gøre nu. Det har vi valgt også at gøre i Vadehavet, i modsætning til hvad man gjorde tidligere.

Det er i det hele taget min linje alle steder, at vi skal lægge den ud til debat, men man kan ikke sige, man høster meget anerkendelse for det. Man får en frygtelig masse ballade ud af det. Selv når jeg ser på al den ballade, man får ud af at lægge ting åbent frem og diskutere, så er jeg alligevel glad for, at vi gør det.

Jeg tror, det er meget uheldigt, hvis planlægning, beslutninger, ikke hviler på en bred offentlig debat, før man lægger sig endeligt fast på retningslinjerne, og derfor har jeg tænkt mig og den nuværende regering tænkt sig at bevare denne linje. Hr. Steen Gade nævnte en række synspunkter på det internationale, herunder også Delors' hvidbog, og jeg vil godt give tilsagn om, at vi under en eller anden form får denne afbalancering med, som hr. Steen Gade var inde på.

Hr. Bent Hindrup Andersen var meget optaget af alternativer. Han har faktisk fuldstændig ret. Da jeg var ordfører under planreformen i begyndelsen af 1970'erne – det er jo snart mange år siden – var jeg en af de ivrigste tilhængere af

alternativtankegangen, og jeg vil egentlig meget gerne blive ved at diskutere det her spørgsmål, og jeg håber ikke, at hr. Schmidt blev så fornærmeth over at blive taget rosende til indtægt for denne tankegang, at han ikke også vil være med til at diskutere det. Det var jo med en Venstremiljøminister, Holger Hansen, at vi gennemførte denne planreform på kommuneplanområdet i sin tid. Så det vil jeg meget gerne også være med til at diskutere fremover.

Så er jeg endelig blevet spurgt om dagsordenen. Og dér har jeg sagt, at vi har ingen problemer med den del af dagsordenen, der er fremadrettet, den, der handler om, at vi skal forholde os til alternative udviklingsforløb, inddrage landdistrikternes muligheder mere markant, tage en ny runde. Tidligere havde man slet ingen runder, nu får vi altså to runder.

Det har jeg selv sagt, det er jeg positiv over for, det fremadrettede er jeg positiv over for, og jeg er også positiv over for, at det reviderede forslag også på andre områder vil lade sig påvirke af debatten, sådan at det hele bliver identisk med det udkast til landsplanredegørelse, der har været diskuteret.

Dér, hvor regeringen må sætte foden ned og sige nej, er med hensyn til det forslag, som jeg tillod mig at kalde farceagtigt, nemlig forslaget om, at man skal trække noget tilbage, der allerede er sendt ud, og som mange mennesker har beskæftiget sig seriøst med. Det kan vi ikke. Jeg har allerede sagt det. Skal vi så kalde det hjem fra kommunerne? Skal vi tilintetgøre hørings svarene? Skal vi skrive ud til alle de amter og kommuner, der har reageret på udkastet, og sige: Nu er vi nødt til at brænde det, for det eksisterer ikke længere?

Det giver ingen mening, det forslag, medmindre ønsket er at give mig og mine medarbejdere et hak i tuden. Eller hvad hedder det? – en næse. Det er selvfølgelig et formål i sig selv, man kan måske også sige ligefrem en tilløkkende tanke, men man kan ikke fortænke mig i, at jeg ikke deler den.

Hans Christian Schmidt (V):

I mine afsluttende bemærkninger vil jeg godt komme lidt ind på dagsordenen, men sige til miljøministeren: Det er ærgerligt, at en miljøminister har så store problemer med så enkel en sag som at meddele, at en redegørelse er trukket. Når vi er færdige i dag i Folketinget, så må vi have en lille snak om, hvordan det kan gøres så enkelt som at knipse med fingrene, men det

må vi komme tilbage til. Det må i hvert fald aldrig blive regeringens problem, så enkel en detalje. Man kan sagtens trække det tilbage. Det er betydelig sværere at få det besluttet.

Må jeg så sige til miljøministeren: I dag har fem partier presset regeringen til at komme med en række løfter på landdistriktsområdet. Det er selvfølgelig glædeligt. Det tog tid. Det var en hård kamp. Det havde været glædeligt, at det havde stået i selve oplægget. Det havde indikeret, at man havde ment det med hjertet, og ikke, at man var blevet presset.

Nuvel, det er gået sådan, at ministeren dog har givet alle de indrømmelser. Det er glædeligt at konstatere, at der er et flertal i salen, der vil holde ministeren op på, at ministeren får skrevet det ind i sin redegørelse: Et afsnit, et særdeles væsentligt afsnit om landdistrikterne.

Mange har været inde på en lang række områder. Det er sådan set i orden. Det har ikke været forslagsstilleren til forespørgselsproblemet. Dér har man tydeligt sagt, at det var med henblik på landdistrikterne.

Derfor er det også glædeligt, at de, der i virkeligheden sejrer i dag, er landdistrikterne. Det er dem, der nu oplever, at de har været glemt i en landsplanredegørelse. En million udgør man, 20 pct. af Danmarks befolkning. Fra at have været glemt i en landsplanredegørelse vil man nu få den gode oplevelse, at man kommer med i landsplanredegørelsen; det er bekræftet af regeringen, og det er glædeligt.

(Kort bemærkning).

Niels J. Langkilde (KF):

Det har været en lang og spændende debat i dag. Denne debat fik en meget overraskende begyndelse. Den tror jeg jeg vil huske mange år ud i fremtiden: En minister starter sin redegørelse med at sige, at han faktisk har trukket den landsplanredegørelse tilbage, fordi han kunne se, at den ikke har kunnet samle flertal her i Folketinget. Han har erkendt, at landdistrikterne ikke var nævnt tilstrækkeligt deri. Det er vi tilfredse med. Det er et meget fornemt resultat at få ud af denne her debat. Gid vi fik så meget ud af alle debatter!

Ministeren har ikke villet stemme for dagsordenen. Han er helt enig i indholdet lige med undtagelse af det med at trække den tilbage. Den vil ikke blive brugt mere, den vil ikke blive anvendt mere. Vi har endda skitseret for ham, hvordan han kunne trække den tilbage, men det har han ikke været lydhor over for.

Det, der har været det skuffende ved denne her debat, har måske været SF's faneflugt fra de landdistriktssynspunkter, de har stået på tidligere.

Det har også været lidt skuffende, at vi ikke har fået en udmelding om, hvor langt man er kommet, hvornår der bliver sat gang i det udvalgsarbejde, som skal dække hele trafikområdet. Men jeg går ud fra, at der er kommet lidt skub i det med debatten, for nu fik vi da oplyst, at om en uge ville vi få kommissoriet. Det ser vi frem til at modtage, og så håber vi ikke, der går mere end en uge mere, inden de mennesker, der udpeges til det, også deltager.

Så der er kommet lidt skub i landdistrikterne igen. Det er vi glade for.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Her på falderebet, lige før vi skal stemme for dagsordenen, synes jeg, der er grund til at takke Enhedslisten og rose Enhedslisten, for de ønsker faktisk at styrke landområderne.

Og når nu man roser én, så er man også nødt til at smide lidt skidt på en anden, og det bliver så søsterpartierne SF og Det Radikale Venstre. Ude i forsamlingshusene plejer SF og Det Radikale Venstre jo at påberåbe sig, at de støtter landsbyerne, de støtter landbefolkningen og vil have det til at gro derude. Når vi så kommer herind og skal stemme om realiteterne, hvad ser vi så? Ja, så ser vi, at SF og Det Radikale Venstre går imod en udvikling i landområderne.

Hermed sluttede forhandlingen.

Formanden:

Da jeg har på fornemmelsen, at det er en afstemning, der vil blive meget tæt, så skal vi lige sikre os, at alle er på pladserne. Vi har jo ringet i god tid, så vi kan vel næsten gå ud fra, at alle er på deres pladser nu.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 88 af Hans Christian Schmidt (V), Niels J. Langkilde (KF), Aage Brusgaard (FP), Bent Hindrup Andersen (EL) og Poul Nødgaard (FP) (se foran) forkastedes, idet 53 (V, KF, FP, EL og DF) stemte for, 54 (S, SF, RV og CD) imod.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af lovforslag nr. L 261: Forslag til lov om ændring af lov om naturbeskyttelse. (Naturklagenævnets medlemmers voteringsret og suppleanternes indkaldelse).

Af Aage Brusgaard (FP), Hans Christian Schmidt (V), Niels J. Langkilde (KF) og Ole Donner (DF).
(Fremsat 30/4 96).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Jeg tror, det er sjældent, et forslag om Naturklagenævnet har haft en så stor bevågenhed fra Folketingets side, og det vil jeg gerne på vegne af Naturklagenævnet kvittere for.

Det lovforslag, Fremskridtspartiet har fremsat, indsætter en bestemmelse i naturbeskyttelsesloven, der slår fast, at medlemmer af Naturklagenævnet er uafhængige af enhver instruktion, forskrift, beslutning eller lignende, der udelukker dem fra at afgive stemme i en sag i forbindelse med sagens afgørelse.

Forslaget betyder, at Naturklagenævnets hidtidige praksis, hvorefter kun de medlemmer, der har deltaget i en besigtigelse, kan deltage i den efterfølgende votering, ikke længere kan opretholdes ...

Formanden:

Selv om der er mange interessante ting at tale om, må jeg bede om lidt mere ro i salen.

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Som en altovervejende hovedregel finder nævnets votering sted i tilslutning til en besigtigelse. Men det kan ske, at voteringen må fortsætte eller påbegyndes på et senere møde, og det har derfor været hensigtsmæssigt for Naturklagenævnet at fastlægge en praksis for medlemmernes voteringsret, idet lovgivningen og forretningsordenen for Naturklagenævnet ikke indeholder regler herom. Nævnets praksis sikrer, at alle medlemmer, der voterer, har det samme